

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การบริหารกองถ่ายภาพยนตร์แนวตลกของผู้กำกับภาพยนตร์ ฤกษ์ชัย พวงเพ็ชร์” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาทำความเข้าใจและวิเคราะห์ โดยมีแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทำภาพยนตร์
4. แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ตลกและการผลิตภาพยนตร์ตลก
5. ทฤษฎีการบริหารทัศนเชิงพฤติกรรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์

องค์ประกอบในการผลิตภาพยนตร์

ในการผลิตภาพยนตร์เรื่องหนึ่งนั้น ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์แนวตลกหรือแนวใดย่อมจะต้องมีองค์ประกอบในการผลิตภาพยนตร์ที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์หรือแหล่งเงินทุน

ชื่อเสียงของผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ หรือแหล่งเงินทุนของภาพยนตร์ที่จะสร้างหรือถ่ายทำนั้น ถือว่ามีความสำคัญต่อการประกันความสำเร็จของภาพยนตร์ เพราะจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์และผู้จัดจำหน่ายหรือสายหนัง รวมทั้งโรงภาพยนตร์มีความมั่นใจว่าภาพยนตร์เรื่องที่สร้างขึ้นนั้นจะไม่มีปัญหา ในเรื่องของการสร้างไม่เสร็จเพราะขาดเงินทุนหมุนเวียนในการสร้าง ฉะนั้น ความสำคัญของผู้ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ นอกจากจะเป็นผู้จัดหาเงินทุนเพื่อการสร้างภาพยนตร์แล้ว ยังเปรียบเสมือนสัญลักษณ์แห่งความเชื่อถือ (Credibility) ที่ผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะให้ความไว้วางใจต่อภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ซึ่งอาจรวมถึงความรู้สึกของผู้จัดจำหน่ายหรือสายหนังและผู้ดูผู้ชมที่มีต่อภาพยนตร์อีกด้วย เนื่องจากจำนวนเงินทุนที่นำมาใช้ในการสร้างภาพยนตร์นั้นย่อมสัมพันธ์กับของภาพยนตร์นั่นเอง

2. ผู้กำกับภาพยนตร์

ผู้กำกับภาพยนตร์ถือว่ามีค่าอย่างมาก เพราะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์แต่ละเรื่องตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการผลิตภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของภาพยนตร์อย่างแท้จริง โดยผู้กำกับภาพยนตร์จะเป็นผู้กำหนดแนวทางการสร้างสรรค์ให้กับภาพยนตร์นอกเหนือไปจากบทภาพยนตร์ที่เขียนไว้ตั้งแต่แรก ซึ่งผลงานของผู้กำกับภาพยนตร์ก็ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยงส่วนประกอบต่าง ๆ ของการแสดงที่ไม่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรในบทภาพยนตร์ โดยผู้กำกับภาพยนตร์จะเป็นผู้ชี้แนะ และกำหนดแนวทางการแสดงให้กับผู้แสดงภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่ถูกสร้างขึ้นมาจึงเปรียบเสมือนงานที่เป็นตัวแทนความคิดของผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละคน ซึ่งผู้ดูผู้ชมหลายคนมักจะยึดติดกับผลงานการกำกับของผู้กำกับภาพยนตร์ที่ตนเองเคยดูมาแล้ว ผู้กำกับภาพยนตร์หลายคน จึงพยายามสร้างภาพลักษณ์ในการกำกับภาพยนตร์ของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ภาพพจน์เรื่องบทบาททางอารมณ์หรือชาติสนิม ภาพลักษณ์ของผู้มีอารมณ์ละเอียดละไมทางอารมณ์แห่งความรัก หรือภาพลักษณ์ของเสียงหัวเราะ เป็นต้น ซึ่งเมื่อภาพยนตร์ที่ตนเองกำกับได้รับการยอมรับในภาพพจน์แบบใดแล้ว เขามักจะกำกับภาพยนตร์ในแนวนั้นตลอดไป จนถือว่าเป็น “สไตล์” (Style) ประจำตัว

3. บทภาพยนตร์

เรื่องราวหรือเนื้อหาภาพยนตร์ไทยหลายเรื่อง มักจะนำมาจากบทประพันธ์หรือนวนิยายของนักเขียนที่มีชื่อเสียง แต่ด้วยบทภาพยนตร์เหล่านั้นเป็นการเล่าเรื่องด้วยภาษาเขียนหรือตัวอักษร ซึ่งผู้เขียนสามารถบอกเล่าถึงความคิดเห็น ความรู้สึก และสิ่งที่อยู่ภายในความคิดจิตใจของตัวละครได้อย่างละเอียด ในขณะที่ภาพยนตร์เป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพเคลื่อนไหว ดังนั้น การจะหยิบเอาบทประพันธ์สักเรื่องหนึ่งมาสร้างเป็นภาพยนตร์นั้น จะต้องดัดแปลงบทประพันธ์นั้นให้เป็นบทภาพยนตร์เสียก่อน นอกจากการหยิบเอาบทประพันธ์ที่มีผู้เขียนไว้แล้วมาดัดแปลงเป็นภาพยนตร์ บางครั้งผู้สร้างภาพยนตร์อาจคิดเค้าโครงเรื่อง (Plot) ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด โดยการดึงเอาเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ชวนแก่การติดตาม มาเขียนเป็นบทภาพยนตร์แล้วสร้างเป็นภาพยนตร์ขึ้นมา

4. นักแสดง

ในปัจจุบันนักแสดงจัดว่าเป็นสิ่งที่มีค่าต่อภาพยนตร์ไทยอย่างหนึ่ง ผู้สร้างภาพยนตร์ทั้งหลาย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับนักแสดงเช่นเดียวกับปัจจัยอื่น ๆ โดยนักแสดงแบ่งออกเป็นผู้แสดงนำและผู้แสดงประกอบ ผู้แสดงนำ คือ บุคคลที่มีบทบาทหลักในเรื่องและ

เป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่อง ได้แก่ บทพระเอก นางเอก บทผู้ร้าย เป็นต้น ส่วนผู้แสดงประกอบ คือ บุคคลที่มีบทบาทไม่มากนักหรืออาจไม่มีบทบาทกับเนื้อเรื่องเลย เช่น เพื่อนพระเอก นางเอก พ่อแม่พระเอกนางเอก หรือตัวประกอบอื่น ๆ นอกจากนี้ การนำเอานักแสดงซึ่งกำลังเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมมาแสดงในภาพยนตร์ย่อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปชมภาพยนตร์ของผู้ชมด้วย

5. โรงภาพยนตร์

ในการประกอบการค้าทุกอย่างนั้น ท่าเลที่ตั้งถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประกันความสำเร็จของธุรกิจ เช่นเดียวกับภาพยนตร์ที่ถูกสร้างขึ้นมา เมื่อนำเข้าฉายในท่าเลที่เหมาะสม โดยได้รับการบรรจุเข้าในโปรแกรมฉายในเครือโรงภาพยนตร์ชั้นหนึ่งที่ตั้งอยู่ในท่าเลที่ดีย่อมเป็นโอกาสที่ดี เพราะจะทำให้ภาพยนตร์เรื่องนั้นมีโอกาสได้รับรายได้เพิ่มขึ้น และขณะเดียวกันยังสามารถสร้างความรู้สึกน่าเชื่อถือ ต่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการจัดจำหน่าย เพื่อให้เกิดผลดีต่อภาพยนตร์เรื่องนั้นอีกด้วย ดังนั้น การวิเคราะห์แนวทางการผลิตภาพยนตร์แต่ละเรื่อง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเรื่องของโรงภาพยนตร์มาเป็นตัวประกอบการพิจารณาด้วย

6. การโฆษณาภาพยนตร์

การโฆษณาภาพยนตร์ที่จะออกฉายแต่ละเรื่อง ย่อมมีผลต่อการตัดสินใจเข้าชมภาพยนตร์ของผู้ดูผู้ชมทั้งหลาย บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์จึงต้องให้ความสำคัญกับการโฆษณาเท่า ๆ กับเนื้อหาและคุณภาพของภาพยนตร์เลยทีเดียว การโฆษณาภาพยนตร์จัดเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ดูยอมเสียเงินและเวลาในแต่ละวันเข้าดู โดยการดึงดูดผ่านสื่อต่าง ๆ การโฆษณาจึงต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุมเพื่อการโฆษณาที่ได้ผลคุ้มค่า ต้องมีการวิเคราะห์หาจุดขายที่จะทำให้คนสนใจเข้าดู ซึ่งถ้าพลาดแล้วก็ไม่มีโอกาสแก้ตัวได้อีก เพราะภาพยนตร์เรื่องนั้นจะต้องถูกถอดออกจากโปรแกรมฉายในโรงภาพยนตร์ภายในระยะเวลาอันสั้น

7. การประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์

เป็นการบอกเล่าข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับภาพยนตร์ควบคู่ไปกับการสร้างภาพยนตร์ เพื่อให้ภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ มีข่าวคราวให้ผู้ดูผู้ชมรับรู้เป็นระยะ ๆ การประชาสัมพันธ์จะช่วยสร้างความน่าสนใจและเร้าใจให้เกิดความต้องการติดตามดูภาพยนตร์ต่อไป อีกทั้งเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีต่อบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์ยังเป็นการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นศรัทธาและความภาคภูมิใจให้แก่ทีมงานอีกด้วย การประชาสัมพันธ์จะต้องมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง อันจะส่งผลต่อรายได้

ของภาพยนตร์เมื่อเริ่มเข้าฉาย (ปกกรณ์ พรหมวิทักษ์ พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์ และสมาน งามสนธิ, 2541, 19-22)

บุคลากรในการผลิตภาพยนตร์

บุคลากรที่ทำงานในกองถ่ายภาพยนตร์นั้นมีบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันไป โดยสามารถแจกแจงได้ดังนี้

1. ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ (Producer) มีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการบริหารงานสร้างภาพยนตร์ให้ได้รับความสะดวก โดยการอำนวยความสะดวกด้านเงินทุน รวมทั้งรับผิดชอบในเรื่องของการเงินและการบัญชี เพื่อให้การสร้างภาพยนตร์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งในบางครั้งอาจจะมีตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ (Assistant Producer) เพื่อคอยแบ่งเบาภาระและรับงานที่ผู้อำนวยการสร้างได้มอบหมายให้จัดการ นอกจากนี้ ยังต้องมีผู้อำนวยการเฉพาะด้าน (Line Producer) ซึ่งจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการดูแลและจัดการบุคคลซึ่งเป็นทีมงานในกองถ่ายภาพยนตร์ ในขณะที่กำลังมีการถ่ายทำภาพยนตร์ด้วย

2. ผู้กำกับภาพยนตร์ (Director) คือ ผู้ควบคุมขั้นตอนการถ่ายทำทั้งหมดเพื่อให้ภาพยนตร์เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องมีความเข้าใจในแนวคิดและแก่นของเรื่อง เพื่อทำหน้าที่แปลความหมายจากบทภาพยนตร์ และบทพูดให้ออกมาเป็นภาพและเสียงได้อย่างมีศิลปะ รวมไปถึงความสามารถในการกำกับการแสดงเพื่อการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและสื่อความหมายของตัวแสดงให้ออกมาตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เมื่อผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ได้เลือก และมอบหมายให้ผู้กำกับภาพยนตร์เข้ารับผิดชอบต่อการสร้างภาพยนตร์แต่ละเรื่องแล้ว ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์เองก็อาจจะเข้าไปแทรกแซงการทำงานของกองถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารของผู้กำกับภาพยนตร์ได้ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงเป็นผู้ที่มีอำนาจเด็ดขาดในการสั่งการทุกด้านในการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์ ไม่ว่าจะผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องการสิ่งใด หรือเห็นสิ่งใดเหมาะสมหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถบัญชาทุกอย่างให้เป็นไปตามความต้องการของผู้กำกับ ความรับผิดชอบของผู้กำกับภาพยนตร์ จะเริ่มตั้งแต่การนำบทประพันธ์มาพัฒนาให้เป็นบทภาพยนตร์ด้วยตนเองหรือโดยผู้เขียนบทภาพยนตร์อาชีพ จากนั้นจึงทำเรื่องยื่นเสนอขออนุญาตในการถ่ายทำ แล้วกำหนดตัวทีมงานผู้ร่วมสร้างภาพยนตร์ รวมทั้งคัดเลือกนักแสดงนำ และพิจารณาหาสถานที่ถ่ายทำ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ในเรื่องที่จะนำมาสร้างภาพยนตร์ เพื่อเป็นแกนในการถ่ายทอดข้อมูลและความเข้าใจที่ตรงกันแก่ผู้ร่วมงานทุกคน

3. ผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ (Assistant Director) มีหน้าที่คอยช่วยเหลือและจัดหาสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ และเป็นผู้ที่ประสานงานในด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์เปรียบเสมือนเลขานุการของผู้กำกับภาพยนตร์นั่นเอง โดยจะรับคำสั่งจากผู้กำกับภาพยนตร์ไปปฏิบัติตาม ในงานกำกับภาพยนตร์ตามปกติแล้วจะมีผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ 2 คนด้วยกัน โดย ผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์คนที่ 1 จะทำหน้าที่ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ โดยจะเป็นผู้ประสานงานตามผู้กำกับภาพยนตร์มอบหมาย นั่นคือ เป็นผู้ถ่ายทอดคำสั่งของผู้กำกับภาพยนตร์และผลักดันให้คำสั่งนั้นเป็นไปตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ ส่วนผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์คนที่ 2 จะทำหน้าที่ในด้านช่วยกำกับการแสดงของดารานักแสดง และผู้แสดงประกอบ เพื่อให้การแสดงเป็นไปตามความประสงค์ของผู้กำกับภาพยนตร์

4. ผู้กำกับภาพ (Director of Photographer) สำหรับผู้กำกับภาพเปรียบเสมือนหัวหน้าหน่วยถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดจินตนาการของผู้เขียนบท และพลังความคิดของผู้กำกับภาพยนตร์ให้ออกมาเป็นภาพเคลื่อนไหว ที่สามารถเล่าเรื่องให้ผู้ชมภาพยนตร์เข้าใจตามความคิดของผู้เขียนบทและผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพจะเป็นผู้ควบคุมระบบการทำงานของกล้อง บันทึกรูปภาพลงบนแผ่นฟิล์ม รวมถึงการจัดแสงในการถ่ายทำ โดยผู้กำกับภาพจะหารือกับผู้กำกับภาพยนตร์อย่างใกล้ชิดถึงแนวทางการวางมุมกล้องเพื่อให้สอดคล้องกับเรื่อง ควบคุมองค์ประกอบของภาพ รวมไปถึงการจัดแสงในฉากที่จะถ่ายทำ เพื่อสื่อความหมายให้เป็นภาพได้อย่างมีศิลปะ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในตำแหน่งนี้ผู้กำกับภาพอาจจะมีผู้ช่วยได้ประมาณ 1-2 คน เป็นผู้ช่วยตากล้อง จดบันทึกหน้ากล้อง รวมไปถึงช่วยปรับ focus ด้วย ผู้กำกับภาพเป็นบุคคลเพียงคนเดียวที่สามารถรับรู้และมองเห็นภาพที่จะออกมาเป็นภาพยนตร์ก่อนใครอื่น และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความคิดความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ไปสู่ผู้ผู้ชม โดยการสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นภาพที่สวยงาม รวมถึงภาพที่เกิดขึ้นด้วยเทคนิคและลูกเล่นต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้กำกับภาพที่ดีจะทำการศึกษาศาสตร์ภาพยนตร์อย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดความซึมซาบในอารมณ์และการดำเนินเรื่องราวก่อนในขั้นต้น จากนั้นจะประสานความคิดของตนเข้ากับผู้กำกับภาพยนตร์เพื่อถ่ายทอดออกมาอีกทีหนึ่ง โดยมีทีมงานช่วยกันสร้างสรรค์องค์ประกอบต่าง ๆ ในภาพยนตร์

5. ผู้จัดการกองถ่าย (Production Manager) มีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการจัดการกองถ่ายให้ได้รับความสะดวก โดยเป็นผู้จัดเตรียมงานตั้งแต่ขั้นตอนก่อนถ่ายทำภาพยนตร์ จัดเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์ ต้องจัดหาที่พัก ยานพาหนะ และอาหารสำหรับผู้แสดงและเจ้าหน้าที่ทั้งหมด รวมทั้งดูแลรับผิดชอบในเรื่องการเงิน การบัญชี รวมไปถึงคอยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ทำให้เกิดข้อขัดข้องระหว่างการถ่ายทำ เพื่อที่จะให้งานเสร็จไปตามเวลาที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ผู้จัดการกองถ่ายจะต้องรับภาระในการควบคุม ตรวจสอบ และสั่งของเข้าบริษัท ซึ่งจะมีทีมงานมาเบิกไปใช้ในการถ่ายทำ เช่น फिल्मภาพยนตร์ เทปม้วน फिल्मภาพนิ่ง และยังต้องทำหน้าที่ในการคุมงบประมาณในการถ่ายทำแต่ละวัน หากการทำงานเกิดความล่าช้าหรือมีปัญหาในการถ่ายทำ ผู้จัดการกองถ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้ลุล่วงไปเพื่อให้การทำงานในแต่ละวันเป็นไปด้วยความราบรื่น และตรงตามเป้าหมาย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของทางบริษัท ไม่ให้งบประมาณในการถ่ายทำบานปลายเกินกำหนดออกไปมาก ดังนั้น ผู้จัดการกองถ่ายจึงเป็นเสมือนตัวแทนของบริษัทที่คอยอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้านให้กับกองถ่ายภาพยนตร์ เพื่อให้การทำงานดำเนินไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพนั่นเอง

6. ฝ่ายธุรกิจกองถ่าย (Team Business) ธุรกิจกองถ่าย เป็นอีกฝ่ายหนึ่งที่กองถ่ายภาพยนตร์จะต้องมี เพราะจะทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงาน และคอยช่วยผู้จัดการกองถ่ายเตรียมงานเพื่อให้การถ่ายทำภาพยนตร์ดำเนินไปอย่างราบรื่น ตรงตามความต้องการของผู้กำกับ ภาพยนตร์โดยปกติแล้ว หน้าที่ของธุรกิจกองถ่ายจะเริ่มตั้งแต่ช่วงเตรียมงาน เพื่อทำหน้าที่ติดต่อทั้งนักแสดง และตัวประกอบที่สำคัญ ๆ รวมทั้งต้องทำเรื่องขออนุญาตใช้สถานที่ต่าง ๆ ในการถ่ายทำ ติดต่อทีมงานและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการถ่ายทำ รวมทั้งทำหน้าที่จ่ายเงิน ตรวจสอบบัญชีค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ในแต่ละวัน ในแต่ละวันธุรกิจกองถ่ายจะต้องเตรียมทุกอย่างที่จะต้องใช้ในการถ่ายทำให้พร้อม และนัดหมายทีมงานให้ครบถ้วน โดยเฉพาะนักแสดงนำ ซึ่งถ้าหากการเตรียมการด้านใดด้านหนึ่งบกพร่องไปย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานให้มีปัญหาอย่างแน่นอน

7. ผู้กำกับศิลป์ (Art Director) มีหน้าที่เป็นผู้กำหนด และควบคุมสี สัน รูปแบบต่าง ๆ ของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากที่จะใช้ในภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ตามที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้กำกับฝ่ายศิลป์จะต้องทำความเข้าใจกับบทภาพยนตร์ให้ได้เป็นอย่างดีก่อน ในการทำงานผู้กำกับฝ่ายศิลป์จะออกดูสถานที่ด้วย เพื่อวางรูปแบบของฉาก ร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์ ผู้กำกับฝ่ายศิลป์จะต้องรับผิดชอบในการออกแบบและสร้างฉากภายในโรงถ่าย ในกรณีที่ฝ่ายสถานที่ไม่สามารถหาสถานที่ให้ตรงกับเนื้อเรื่อง และความต้องการของผู้

กำกับภาพยนตร์ได้ รวมทั้งในกรณีที่มีเหตุขัดข้องทำให้ไม่สามารถใช้สถานที่นั้นในการถ่ายทำได้นั้น หากสถานที่จริงมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และตรงกับความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์แล้ว ผู้กำกับฝ่ายศิลป์ไม่ต้องทำการสร้างฉากใหม่ขึ้นมา เพียงแต่รับหน้าที่ในการตัดแปลงและตกแต่งสถานที่นั้นให้มีความเหมาะสมอย่างดีขึ้นเท่านั้น

8. ฝ่ายจัดหาอุปกรณ์ฉาก (Prop Master) เป็นเสมือนผู้ช่วยของผู้กำกับศิลป์ ในการทำหน้าที่จัดเตรียมและขนย้ายอุปกรณ์ประกอบฉากต่าง ๆ รวมทั้งดูแลความเรียบร้อยอุปกรณ์ประกอบนั้นตลอดช่วงการถ่ายทำ ฝ่ายจัดหาอุปกรณ์ฉากจะต้องประสานงานกับผู้กำกับฝ่ายศิลป์อย่างใกล้ชิด และจะต้องรู้ว่าในแต่ละฉากแต่ละวันนั้นต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้างในการถ่ายทำ เพื่อการเตรียมงานที่ครบถ้วนสมบูรณ์

9. ผู้ควบคุมความต่อเนื่อง (Continue Controller) คือ ผู้จดจำสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เป็นองค์ประกอบในการถ่ายทำภาพยนตร์แต่ละมุมแต่ละฉากทั้งหมด รวมทั้งความต่อเนื่องของการแสดง ความต่อเนื่องของแสง มุมกล้อง เสื้อผ้า อุปกรณ์ประกอบฉาก ทรงผม การแต่งหน้า คำพูด หรือแม้แต่ความยาวของฟิล์มที่ได้ถ่ายไปแล้วในแต่ละคัท เพื่อประโยชน์ในการต่อเรื่องราว และรักษาความต่อเนื่องในการถ่ายทำกรณีที่ไมถ่ายเรียงคัทเรียงฉาก โดยปกติฝ่ายต่าง ๆ จะจดจำและรักษาความต่อเนื่องในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ผู้รักษาความต่อเนื่องก็ยังคงต้องช่วยจดจำในส่วนต่าง ๆ เพื่อช่วยเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ที่ฝ่ายอื่น ๆ อาจหลงลืมหรือมองข้ามไปบางส่วน ผู้รักษาความต่อเนื่องจึงต้องทำการจดจำรายละเอียดต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อป้องกันความผิดพลาดซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในเรื่องของความต่อเนื่อง เนื่องจากผู้รักษาความต่อเนื่องเป็นผู้ที่ต้องรับภาระหน้าที่ในการจดจำความต่อเนื่องในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวกับการถ่ายทำ คุณสมบัติที่สำคัญของผู้รักษาความต่อเนื่องจึงควรเป็นคนที่ช่างสังเกต แม้กระทั่งในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตาม และยังคงต้องเป็นคนที่ช่างจดจำ มีความละเอียดรอบคอบ และคล่องแคล่วว่องไว

10. ฝ่ายจัดหานักแสดง (Casting) มีหน้าที่ในการคัดเลือกตัวนักแสดงนำ และนักแสดงประกอบ (Extra) ให้ตรงตามลักษณะตัวละครในเรื่องตามที่ผู้กำกับภาพยนตร์ได้วางคาแร็กเตอร์ของตัวละครไว้แล้ว ทั้งหน้าตา ท่าทาง และบุคลิกลักษณะ รวมทั้งความสามารถในการถ่ายทอดบทบาทของตัวละครนั้น ๆ เมื่อฝ่ายจัดหานักแสดง (Casting) ได้ทำการคัดเลือกนักแสดงในเบื้องต้นแล้ว จะนำข้อมูลหรือนักแสดงที่ได้จัดหาไว้แล้วนั้น ไปปรึกษากับผู้กำกับภาพยนตร์ของเรื่องอีกครั้ง เพื่อทำการตัดสินใจเลือกนักแสดงตามความเหมาะสมต่อไป

11. ฝ่ายจัดหาสถานที่ (Location) ทำหน้าที่จัดหาสถานที่ในการถ่ายทำ หลังจากได้รับมอบหมายงาน (Brief) เกี่ยวกับเรื่องราวของภาพยนตร์จากผู้กำกับภาพยนตร์ โดยจะทำการบันทึกภาพสถานที่ต่างๆ ที่ได้ออกไปสำรวจด้วยกล้องภาพนิ่งในมุมมองต่าง ๆ รวมทั้งรายละเอียดของสถานที่นั้น ๆ แล้วนำกลับมาเสนอแก่ผู้กำกับภาพยนตร์และทีมงาน

12. ฝ่ายเสื้อผ้า (Costume) จะรับหน้าที่ในการจัดการในเรื่องของเครื่องแต่งกาย เสื้อผ้า เครื่องประดับและเครื่องใช้ส่วนตัวต่าง ๆ ของนักแสดง เช่น กระเป๋าถือ รองเท้า เป็นต้น ซึ่งการทำงานของฝ่ายนี้ต้องการความประณีตอย่างมากด้วย เพราะลักษณะของการแต่งกายของนักแสดงแต่ละตัวย่อมสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะของตัวแสดงนั้น ๆ อีกทั้งยังช่วยบ่งบอกอารมณ์และบรรยากาศของเรื่องราวในขณะนั้นอีกด้วย ฝ่ายเสื้อผ้าจึงต้องศึกษาบทภาพยนตร์ให้ละเอียดเสียก่อน เพื่อจะได้ทราบถึงอารมณ์ บรรยากาศ และยุคสมัยในเรื่อง แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ กำหนดสีสันทันและลักษณะของเสื้อผ้า เครื่องประดับตกแต่ง เพื่อความเหมาะสมและสมจริง โดยอาจใช้การตัดเย็บหรือหีบเย็บ หรือเข้าขึ้นอยู่กับความจำเป็นและเหมาะสมของเสื้อผ้า และงบประมาณ

13. ฝ่ายแต่งหน้าทำผม (Make-up and Hair) ในกรณีที่ภาพยนตร์ไม่ต้องการผลพิเศษด้านการแต่งหน้า ผู้แต่งหน้าและทำผมก็จะแต่งหน้าทำผมนักแสดงตามบุคลิกลักษณะตัวละครและผู้กำกับภาพยนตร์กำหนด แต่หากภาพยนตร์เรื่องใดต้องการผลพิเศษบางอย่าง ช่างแต่งหน้าที่กองถ่ายภาพยนตร์จ้างมาจะเป็นช่างแต่งหน้าที่มีความชำนาญในด้านการใช้สารเคมีเพื่อผลพิเศษ (Special Effect) ช่างแต่งหน้าจึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ช่างแต่งหน้าทำผมแบบสวยงาม
- ช่างแต่งหน้าทำผมแบบพิเศษ (Special Effect)

การแต่งหน้าทำผมให้แก่นักแสดงจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกับฝ่ายเสื้อผ้า เพราะการแต่งหน้าทำผมจะช่วยเพิ่มสีสันให้กับนักแสดงไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เศร้า สนุกสนาน หรือรื่นเริง รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่หรือทรูดโทรมของตัวละคร และบ่งบอกความเปลี่ยนแปลงของในด้านบุคลิกภาพหรือวันเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปได้ด้วย

14. นักแสดงนำและนักแสดงประกอบ (Actor, Actress and Extra)

นักแสดงนำ คือ ผู้รับผิดชอบในการถ่ายทอดบทบาทของตัวละครจากตัวหนังสือให้ออกมาเป็นการแสดง ซึ่งเป็นตัวเด่น ๆ หรือตัวเดินเรื่องที่สำคัญ โดยนักแสดงจะทำหน้าที่ถ่ายทอดชีวิตและเรื่องราวของตัวละครนั้น ๆ ออกมาให้สมจริงที่สุด

ส่วนนักแสดงประกอบ หรือที่เรามักจะเรียกกันว่า เอ็กซ์ตรา (Extra) ก็เป็นนักแสดงอีกกลุ่มหนึ่ง ที่จะเข้ามาช่วยให้ฉากและเรื่องราวต่าง ๆ ในภาพยนตร์มีความสมจริง และมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น ซึ่งในบางครั้งนักแสดงประกอบเหล่านั้นอาจไม่มีบทบาทเลยก็เป็นได้

15. ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม (Catering) ในกองถ่ายภาพยนตร์ทุกกองจำเป็นต้องมีฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม หรือที่เรามักจะเรียกกันว่า ฝ่ายสวัสดิการ เพื่อคอยบริการอาหารและเครื่องดื่มให้แก่ทีมงาน เพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวายในการที่ทีมงานต้องหาอาหารรับประทานเอง ซึ่งจะทำให้เสียเวลาในการถ่ายทำมากอีกด้วย โดยฝ่ายอาหารหรือแม่ครัวจะทำอาหารตามเวลา และฝ่ายเครื่องดื่มก็จะคอยนำน้ำมาเสิร์ฟตามความเหมาะสมของระยะเวลาการทำงาน

16. คนวิ่งงาน (Runner) ตามปกติในกองถ่ายภาพยนตร์จะมีผู้ที่มีหน้าที่ในด้านต่าง ๆ พร้อมอยู่แล้ว แต่เนื่องจากงานภาพยนตร์เป็นงานที่ค่อนข้างใหญ่ ความต้องการบุคลากรที่จําจะมารองรับทางด้านต่าง ๆ จึงมีมาก ซึ่งคนวิ่งงานเหล่านี้จะมีหน้าที่ในการช่วยแบ่งเบางานทั่วไปภายในกองถ่าย เพื่อให้การทำงานเกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพขึ้น

17. ผู้บันทึกภาพนิ่ง (Photographer) จะมีหน้าที่ในการบันทึกภาพนิ่งระหว่างขณะถ่ายทำหรือขณะซ้อมการแสดง เพื่อไว้ใช้ในการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ และยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นได้อีกด้วยด้วย เช่น ในกรณีที่มีการถ่ายซ้อม ฝ่ายต่าง ๆ ก็สามารถตรวจสอบรายละเอียดในเรื่องของความต่อเนื่องหรือตำแหน่งที่วางสิ่งของต่าง ๆ ได้จากภาพนิ่ง เพราะในบางครั้ง การตรวจสอบรายละเอียดจากผู้รักษาความต่อเนื่องเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถเห็นเท่าการดูจากภาพถ่าย

18. ผู้ตัดต่อ (Editor) หลังจากการถ่ายทำภาพยนตร์เสร็จสิ้นลงแล้ว ฟิล์มที่บันทึกภาพไว้จะถูกส่งไปล้าง และนำมาตัดต่อ ดังนั้น ผู้ตัดต่อภาพยนตร์จะต้องศึกษาภาพยนตร์อย่างละเอียดเสียก่อน เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องราวและความเป็นไปของภาพยนตร์ เพื่อจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการตัดต่อเรื่องราวเหล่านั้นให้ตรงกับความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ในการที่จะสื่อเรื่องราวนั้นไปสู่ผู้ชม

19. ผู้ประพันธ์เพลงและดนตรีประกอบ (Music Director) เพลงและดนตรีประกอบในภาพยนตร์นั้นนับว่ามีอิทธิพลต่ออารมณ์ของผู้ชมภาพยนตร์เป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นตัวช่วยดึงอารมณ์ของผู้ชมให้คล้อยตามเรื่องราวที่น่าเสนอ ไม่ว่าจะเป็น อารมณ์รัก โกรธ เศร้า ร่าเริง หรือ ตื่นเต้น เป็นต้น ซึ่งในการประพันธ์เพลงหรือดนตรีประกอบนั้น ผู้ประพันธ์จำเป็นต้องทำการศึกษาเรื่องราวเพื่อให้ตัวเองซาบซึ้งไปกับบทบาทและอารมณ์ของภาพยนตร์ก่อน แล้วจึงนำมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงที่เหมาะสมกับเรื่องราวและความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์

20. ช่างไฟ (Gaffer) ประกอบด้วยหัวหน้าช่างไฟและทีมงานฝ่ายไฟ โดยจะทำหน้าที่จัดไฟตามที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งการทำงานในตำแหน่งนี้ต้องอาศัยความคล่องตัวและความรู้เฉพาะด้านเพื่อให้การทำงานมีความรวดเร็วและได้ภาพที่สวยงาม ทีมช่างไฟจะจัดไฟให้ภาพออกมาตามบรรยากาศและอารมณ์ของเนื้อเรื่องว่าเป็นอย่างไร รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมทิศทางและตำแหน่งของแสงเงาที่ต้องการให้เกิดในบริเวณต่าง ๆ โดยดูทิศทางจากแสงธรรมชาติ ตำแหน่งนักแสดง และลักษณะของภาพที่ใช้ ผู้กำกับภาพ หรือ ตากล้องในปัจจุบันจึงมักมีคนที่รู้ใจทำงานด้วยกันเสมอ

21. ฝ่ายเสียง (Sound) แม้ว่าในงานภาพยนตร์ เสียงอาจมีความสำคัญน้อยกว่าภาพ แต่เสียงก็คือตัวช่วยสำคัญที่ทำให้เรื่องราวและบรรยากาศของภาพมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเสียงที่ได้จากการบันทึกในสถานที่จริงนั้น ย่อมมีคุณภาพที่ดีกว่าเสียงที่สร้างขึ้นด้วยเทคนิคต่าง ๆ เพราะทำให้ได้บรรยากาศเสียงที่แท้จริง ในการทำงานด้านนี้จึงต้องการผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในงานมาทำหน้าที่ตรงนี้ อีกทั้งยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของภาพและมุมกล้อง เพื่อนำมาใช้ในการประกอบภาพกับเสียงให้ได้ความเหมาะสมและสมจริง ในการบันทึกเสียงช่วงเสียงจะมีทีมงานอยู่ 2 ส่วน คือ ผู้ทำการบันทึกเสียงและควบคุมเสียง กับผู้ถือและควบคุมไมค์ ซึ่งทั้งสองส่วน จะช่วยกันควบคุมเสียงบันทึกและควบคุมเสียงให้มีคุณภาพดีที่สุดเท่าที่จะได้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (ปิยกุล เลาว์ณยศิริ, 2529, น. 3-98)

คุณสมบัติพิเศษของบุคลากร

งานสร้างภาพยนตร์เป็นงานที่ใหญ่ และต้องการผู้ร่วมงานจำนวนมากซึ่งบุคลากรต่าง ๆ ที่มารับหน้าที่ในการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญงานในสาขาต่าง ๆ ที่มาช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานขึ้นเดียวให้มีความสมบูรณ์ในทุกด้าน ดังนั้น ผู้ทำงานทางด้านนี้จึงต้องมีคุณสมบัติพิเศษอื่น ๆ อีกด้วย ดังนี้

1. มีความชำนาญและความรับผิดชอบในงานด้านที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อการทำงานที่รวดเร็วและราบรื่น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในด้านที่ตนเองรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี
2. มีความรู้ในเรื่องของศิลปะที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ รวมทั้งเข้าใจจุดเด่นของภาพยนตร์ เพื่อเกิดความเข้าใจที่ตรงกันของทีมงานทั้งหมด

3. เข้าใจกระบวนการสร้างภาพยนตร์ทุกขั้นตอน และรับรู้ว่าตนเองต้องรับภาระหน้าที่ในส่วนใด เวลาใดของการถ่ายทำภาพยนตร์

4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานทุกคน ด้วยเพราะงานสร้างภาพยนตร์มีผู้ร่วมงานจำนวนมาก การประสานความคิดและสัมพันธ์ภาพที่ดีของทีมงานในกองถ่ายย่อมส่งผลต่อคุณภาพของงานอย่างแน่นอน

5. มีความสามารถในการโน้มน้าวและแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นคล้อยตาม เพราะการทำงานที่มีการประสานงานกันหลาย ๆ ฝ่ายย่อมทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันมาก ผู้ที่มีความรู้หรือความคิดที่ดีแต่ไม่อาจโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของความคิดนั้นได้ ย่อมไม่เกิดผลใด ๆ ทั้งสิ้น (ปิยกุล เลาวัดย์ศิริ, 2529, น. 99-102)

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่สามารถเกิดขึ้น เพราะจากการทำงานของใครคนใดคนหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากกระบวนการการผลิตภาพยนตร์จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรจากหลาย ๆ ฝ่ายเข้าด้วยกัน ซึ่งบุคลากรในแต่ละฝ่ายจะมีหน้าที่ในการสร้างสรรค์งานของฝ่ายตนเองให้ออกมาดีที่สุด และสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเนื้อเรื่องให้มากที่สุด โดยผู้ที่ควบคุมการทำงานโดยรวมทั้งหมดเพื่อให้งานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่กระจัดกระจายและน่าติดตาม คือ “ผู้กำกับภาพยนตร์”

ความหมายของผู้กำกับภาพยนตร์

มีการให้ความหมายของคำว่า “ผู้กำกับภาพยนตร์” ไว้หลากหลาย โดยความหมายต่าง ๆ นั้นมักจะมาจากการตีความของผู้ให้คำนิยามที่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ในมุมมองของตนเอง ซึ่งอาจมีการคลาดเคลื่อนไปบ้าง เช่น คนทั่วไปอาจเข้าใจว่าผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้ดูแลการแสดงของนักแสดงเพียงอย่างเดียว แต่ในความเป็นจริงนั้นหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ไม่ได้จำเพาะอยู่แค่การกำกับการแสดงเท่านั้น เพราะผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องควบคุมดูแลการทำงานของกองถ่ายภาพยนตร์ทั้งหมด เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์ ขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ และขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์

มาร์ค ดับเบิลยู ทราวิส (Mark W. Travis) ได้นิยามความหมายของผู้กำกับภาพยนตร์ ในหนังสือ *The Director's Journey: The Creative Collaboration between Directors, Writer and Actors* ไว้ดังนี้ ผู้กำกับภาพยนตร์มีบทบาทหลากหลายมากมายในการเชื่อมโยงหรือรวบรวม ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ให้เข้ากับองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น บทภาพยนตร์ ผู้เขียน นักแสดง การกำกับศิลป์ ช่างภาพ นักแต่งเพลง และส่วนอื่น ๆ เข้าด้วยกัน โดยผู้กำกับภาพยนตร์จะไม่สามารถสร้างภาพยนตร์ขึ้นมาได้โดยปราศจากสิ่งเหล่านี้ (Mark W. Travis, 1997, pp. 5-6)

บรรจง โกศลวัฒน์ ได้กล่าวในหนังสือ *การกำกับและการแสดงในภาพยนตร์* ว่า ผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้ควบคุมการสร้างภาพยนตร์ในขั้นตอนการถ่ายทำทั้งหมดโดยตรงเพราะเป็นผู้ที่ทำให้เรื่องราวที่เป็นตัวหนังสือในบทภาพยนตร์กลายมาเป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีชีวิตชีวาบนจอภาพยนตร์ ความสำเร็จของผู้กำกับนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการสั่งการทุกคนในกองถ่ายให้ทำงานอย่างประสานกลมกลืนและนำเอาความสามารถของผู้ร่วมงานทุกคนในกองออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด (บรรจง โกศลวัฒน์, 2529, น. 1-2)

คุณสมบัติของผู้กำกับภาพยนตร์

เมื่อผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้ควบคุมการสร้างภาพยนตร์ในขั้นตอนของการถ่ายทำทั้งหมด การบังคับบัญชาสั่งการทุกคนในกองถ่ายให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มความสามารถได้นั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องมีคุณสมบัติพิเศษที่สามารถสร้างความเชื่อถือและการยอมรับจากผู้ร่วมงานทุกคนได้ โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความเป็นผู้นำ ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องมีอำนาจสูงสุดในกองถ่ายและต้องมีความเด็ดขาด เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี แต่ในขณะเดียวกัน จะต้องทำให้ทีมงานทุกฝ่ายร่วมมือด้วยเป็นอย่างดี และไม่ว่าก่อนถ่ายทำผู้กำกับภาพยนตร์จะมีความสนิทสนมกับคนในกองถ่ายอย่างไร แต่เมื่อถึงเวลาที่กล้องเริ่มบันทึกภาพทุกคนจะต้องรู้และยอมรับว่าผู้กำกับภาพยนตร์คือบุคคลที่สามารถบงการทุกอย่างได้ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผู้ร่วมงานในกองถ่ายจะให้คำแนะนำแก่ผู้กำกับไม่ได้เลย เพียงแต่ผู้ที่จะตัดสินใจในขั้นสุดท้ายคือผู้กำกับภาพยนตร์เท่านั้น

2. ทัศนคติของภาพยนตร์ นอกจากความเป็นผู้นำที่มีความเด็ดขาดแล้ว คุณสมบัติอีกประการหนึ่งที่ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องมีก็คือ ความสามารถในการแปลความหมายจาก

ตัวหนังสือมาเป็นภาพได้อย่างมีศิลปะ โดยจะต้องเข้าใจเรื่องราว และอารมณ์ของภาพยนตร์ได้อย่างทะลุปรุโปร่งตลอดทั้งเรื่องอยู่ตลอดเวลา เพราะในขณะที่ถ่ายทำนั้น ทีมงานทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักแสดง ตากล้อง เจ้าหน้าที่เสียง หรือคนอื่น ๆ มักจะให้ความสำคัญเฉพาะฉากที่กำลังถ่ายทำ และมองแต่ปัญหาเฉพาะหน้า จนทำให้บางครั้งลืมนึกถึงภาพยนตร์ทั้งเรื่อง หรือความต่อเนื่องจากฉากที่มาก่อน จึงเป็นหน้าที่ของผู้กำกับ ที่จะคอยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของตัวแสดง ความต่อเนื่องจากฉากหนึ่งไปสู่อีกฉากหนึ่ง เพราะสิ่งเหล่านี้จะมีผลถึงภาพยนตร์โดยรวมทั้งเรื่อง ความเข้าใจในศิลปะภาพยนตร์ และความสามารถในการแปลความหมายเป็นภาพของผู้กำกับ ภาพยนตร์ นอกจากจะส่งผลทำให้ภาพยนตร์มีความต่อเนื่องและอารมณ์สอดคล้องตั้งแต่ต้นจนจบแล้ว คุณสมบัติในข้อนี้ยังมีผลต่อความเชื่อถือของคนในกองถ่าย ทำให้ทุกคนยอมรับและเชื่อฟังผู้กำกับการแสดงอีกด้วย

3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สิ่งที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นนั้น มิใช่ลักษณะความเป็นผู้นำและความสามารถในทางศิลปะภาพยนตร์เท่านั้น หากแต่เป็นการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตวิทยาสูงของผู้กำกับภาพยนตร์ที่ทำให้การทำงานดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ ก่อนการลงมือทำงาน ผู้กำกับภาพยนตร์ควรตัดสินใจแต่แรกว่าจะวางตัวอย่างไรกับผู้ร่วมงานแต่ละคน ซึ่งความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นนี้เอง จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงบุคลิกและวิธีการทำงานของผู้กำกับภาพยนตร์ บางครั้งผู้กำกับภาพยนตร์อาจจะวางตนเป็นคนเคร่งครัดต่อระเบียบวินัยเหมือนนายผู้บังคับบัญชากองทหาร หรืออาจจะทำตัวเป็นเพื่อนคู่คิดที่คอยแนะนำและให้คำปรึกษา ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์อาจจะวางตัวกับผู้แสดงแบบหนึ่ง และกับผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ อีกแบบหนึ่งก็ได้ แต่ไม่ว่าจะเลือกวางตัวในแบบใด จุดสำคัญนั้นอยู่ที่ว่าผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องสร้างความสัมพันธ์เหล่านี้ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกและแสดงออกให้กระจ่างชัดแก่ผู้ร่วมงานทุกคน ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนรับรู้และวางตัวให้เหมาะสม

4. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องระลึกละเอียดอยู่เสมอก็คือ ไม่มีใครสามารถสร้างภาพยนตร์เพียงคนเดียวได้สำเร็จ การสร้างภาพยนตร์แต่ละเรื่องต้องการผู้มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์เฉพาะด้านต่าง ๆ ดังนั้น ไม่ว่าผู้กำกับภาพยนตร์จะมีความสามารถเฉพาะตัวมากแค่ไหน ก็ยังต้องอาศัยผู้ร่วมงานที่มีความสามารถในด้านอื่น ๆ เช่นกัน ฉะนั้นแล้วในขณะที่กำกับเรื่องใด ๆ นั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จำเป็นจะต้องเป็นผู้นำที่มีความเด็ดขาด แต่ในเวลาเดียวกันจะต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานทุกคน มีความเป็นกันเอง และพร้อมจะยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนกล้าที่จะ

แสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานที่ดีที่สุด ผู้กำกับภาพยนตร์ที่ดี จะต้องพยายามดึงเอาความสามารถของผู้ร่วมงานทุกคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่งานให้มากที่สุด โดยผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องให้ทีมงานทุกฝ่าย แสดงความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละคนออกมาอย่างเต็มที่แต่ต้องไม่เสียการปกครอง หรือหากผู้กำกับภาพยนตร์จะปฏิเสธต่อความคิดเห็นใด ๆ ควรมีวิธีการและคำพูดที่นุ่มนวล ซึ่งการปฏิเสธใด ๆ นั้น จะต้องไม่เป็นการสกัดกั้นความคิดหรือแรงบันดาลใจของผู้แสดงความคิดเห็นนั้น ๆ (ปิยกุล เลาว์ณยศิริ, 2529, น. 15)

หน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์

ผู้กำกับภาพยนตร์มีหน้าที่มากมาย เพราะเป็นผู้ควบคุมการสร้างภาพยนตร์ทั้งหมด เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นตัวหนังสือในบทภาพยนตร์ให้กลายเป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีชีวิตบนจอภาพยนตร์ โดยการสั่งการทุกคนในกองถ่ายภาพยนตร์ให้ทำงานอย่างประสานงานและกลมกลืนกัน ผู้กำกับภาพยนตร์จึงต้องสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับจากผู้ร่วมงานทุกคนให้ได้ อีกทั้งยังต้องดึงเอาความสามารถของผู้ร่วมงานทุกคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด (รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2543, น. 31)

ในกองถ่ายภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพยนตร์จะเป็นทั้งหัวหน้าและผู้ปฏิบัติงานไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการทำงานในกองถ่ายภาพยนตร์เปรียบเสมือนการรวมกันของผู้เชี่ยวชาญงานในสาขาต่าง ๆ โดยมีผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้ประสานงานฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในกองถ่าย ซึ่งภาพยนตร์แต่ละเรื่องย่อมมีปัญหาที่แตกต่างกัน และทีมงานทุกฝ่ายล้วนต้องพึ่งพาการตัดสินใจของผู้กำกับภาพยนตร์เกือบทุกกรณี ดังนั้น การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ จึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่างานบริหารกองถ่ายภาพยนตร์เช่นกัน

เป้าหมายหลักอีกประการหนึ่งของผู้กำกับภาพยนตร์ก็คือ ความพยายามเข้าไปถึงความคิดของผู้ชมภาพยนตร์ สามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ชมต้องการให้ได้ เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาเป็นที่ถูกใจผู้ชมนั่นเอง

นาเกิล แจ็คสัน (Nagle Jackson) ผู้กำกับภาพยนตร์ชาวอเมริกันกล่าวไว้ในหนังสือผู้กำกับภาพยนตร์ว่า ถ้าจะมองภาพรวมแล้ว ผู้กำกับภาพยนตร์ก็คือ ผู้ที่ต้องเข้าใจสิ่งที่ผู้ชมต้องการ ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของเขา ที่จะต้องมองเห็นว่าภาพยนตร์ได้นำเสนอเรื่องราวด้วยความชัดเจนมีพลังน่าสนใจหรือไม่ ไม่ลับสนุ่นจนวายจัญจนดูน่าเบื่อ นอกจากนั้นส่วนประกอบอื่นก็ต้องมีสีสันมีเสน่ห์ชวนติดตาม (บรรจง โกศลวัฒน์, 2529, น. 5)

นอกจากนี้ หน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ยังเกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่องอีกด้วย แจ็ค โอเปรียน (Jack O'Brien) ผู้กำกับละครชาวอเมริกัน ได้กล่าวว่า ผู้กำกับภาพยนตร์เปรียบได้เช่นเดียวกับคนเล่าเรื่องแรกสุด โดยผ่านคำพูดและลีลาการแสดงของนักแสดงต่าง ๆ จากนั้นก็ถึงผู้ชม ปัจจัยสำคัญที่สร้างความสนใจให้กับผู้ชมคือ การเล่าเรื่องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทุก ๆ คนเล่าเรื่องในสังคมนั้นเหมือนกัน จนผู้ชมไม่สามารถหลีกเลี่ยงไปในทางไหนได้ (บรรจง โกศลวัฒน์, 2529, น. 5)

ดังนั้น หน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ จึงต้องเป็นทั้งผู้นำ ผู้ประสานงาน ผู้เชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ให้เข้ากันเป็นภาพยนตร์ รวมทั้งจัดวางโครงงานด้านศิลปะของการแสดง ในกองถ่ายผู้กำกับภาพยนตร์ จะเป็นทั้งหัวหน้าและผู้ปฏิบัติงานไปพร้อม ๆ กัน ถ้าภาพยนตร์คือการรวมเอาผู้เชี่ยวชาญทางสาขาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ผู้กำกับภาพยนตร์ก็คือผู้ที่รับผิดชอบประสานงานฝ่ายต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีงานที่ต้องใช้ความคิดและความสามารถอีกหลายด้าน ซึ่งไม่สามารถเตรียมการล่วงหน้าได้ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงต้องมีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในกองถ่ายให้ได้ ซึ่งภาพยนตร์แต่ละเรื่องก็จะมีปัญหาที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ การเตรียมความพร้อมอยู่เสมอจึงมีความสำคัญไม่น้อย

หน้าที่ในการกำกับการแสดง

ขอบข่ายงานของผู้กำกับภาพยนตร์ในการกำกับการแสดง แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ผู้กำกับภาพยนตร์จะทำการสื่อสารกับนักแสดง อันประกอบด้วย การทำความเข้าใจ การถ่ายทอดบทบาทยนตร์ให้นักแสดงเข้าใจ รวมทั้งการสร้างอารมณ์ของนักแสดง การจัดวางตำแหน่ง และการเคลื่อนไหวของตัวละคร ขั้นตอนที่ 2 ควบคุมสไตล์ของการแสดงของนักแสดงทั้งหมดในเรื่องให้เป็นไปในลักษณะเดียวกัน และถูกต้องตามบทบาทยนตร์ (รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2546, น. 17-20)

ขั้นตอนที่ 1 การสื่อสารกับนักแสดง

เป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการกำกับการแสดงคือ การสื่อสาร การถ่ายทอดจินตนาการของผู้กำกับการแสดงไปสู่ผู้ชม แต่ผู้กำกับภาพยนตร์ไม่สามารถทำหน้าที่ตรงนี้ได้โดยตรง ต้องอาศัยการสื่อสารผ่านทางนักแสดงในเรื่อง ดังนั้น ขั้นตอนการสื่อสารกับนักแสดงจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุด เพราะไม่ว่าผู้กำกับภาพยนตร์จะผ่านขั้นตอนการตีความบทบาทยนตร์มาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพียงใด แต่ถ้าหากผิดพลาดในขั้นตอนการสื่อสารกับนักแสดง เพราะไม่สามารถส่งผ่านจินตนาการและความคิดที่ต้องการสื่อไปยังผู้ชมได้แล้ว การสื่อสารความคิดหรือ

จินตนาการนั้นของผู้กำกับภาพยนตร์ก็คงจะไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังอย่างแท้จริง ผู้ชมจึงไม่สามารถเห็นการทำงานของผู้กำกับภาพยนตร์ได้ ฉะนั้น ผู้ชมจะสามารถตัดสินได้ว่าผู้กำกับภาพยนตร์ทำงานได้ดีหรือไม่จากการแสดงบนจอภาพยนตร์เท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงต้องมีวิธีโน้มน้าวให้นักแสดงสามารถเข้าใจ และสัมผัสได้ถึงจินตนาการที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการจะสื่อไปยังผู้ชม การสื่อสารถือว่าเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนมาก ซึ่งยากที่จะกำหนดได้ว่ามีวิธีใดหรือทฤษฎีที่จะนำมาใช้แล้วประสบผลสำเร็จ แต่พื้นฐานสำคัญที่ผู้กำกับภาพยนตร์จำต้องเรียนรู้เพื่อการสื่อสารกับนักแสดง

1. ความเข้าใจในนักแสดง นักแสดงแต่ละคนย่อมมีประสบการณ์ทางการแสดงที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องเข้าใจว่า นักแสดงแต่ละคนต่างมีพื้นฐานที่มา นิสัย ประสบการณ์ ความเข้าใจ และทัศนคติในการมองโลกต่างกัน นักแสดงบางคนอาจมีประสบการณ์การแสดงมามากแล้ว ในขณะที่บางคนเป็นนักแสดงหน้าใหม่ก็ย่อมมีความประหม่า กังวล และไม่มั่นใจในตัวเอง ความสามารถในการแสดงเพื่อเข้าถึงบทบาทตัวละครก็ย่อมแตกต่างกัน นักแสดงแต่ละคนจะมีบุคลิกและพรสวรรค์ในการแสดงที่แตกต่างกัน การรู้จักที่มาที่ไปและพื้นฐานของนักแสดงแต่ละคน จะทำให้ผู้กำกับภาพยนตร์สามารถช่วยนักแสดงในการค้นหาประสบการณ์ส่วนตัว และใช้วิธีที่เหมาะสมในการช่วยกระตุ้นความรู้สึกภายในของนักแสดงได้ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงควรศึกษาสิ่งเหล่านี้ไว้ และตั้งเอาวิธีที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับนักแสดงแต่ละคนมาปรับใช้ เพื่อให้นักแสดงได้แสดงความสามารถของตนออกมาให้ดีที่สุด

2. การถ่ายทอดบทบาทภาพยนตร์ให้นักแสดงเข้าใจ ในกระบวนการนี้ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องอาศัยวิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ที่จะทำให้นักแสดงเข้าใจในภาพยนตร์ และตีความหมายของบทได้ถูกต้องและสอดคล้องกัน ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องคำนึงถึงวิธีการถ่ายทอดตัวละครไปยังนักแสดง โดยที่นักแสดงสามารถเข้าถึงตัวละครนั้นได้ และสามารถแสดงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องอธิบายให้นักแสดงทราบอย่างละเอียดถึงแนวเนื้อเรื่อง แก่นเรื่องเค้าโครงเรื่องย่อ ลักษณะนิสัยตัวละคร พฤติกรรมพื้นเพดั้งเดิม การศึกษา รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวละคร และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตัวละครนั้นแสดงออกมา มีแรงกระตุ้นมาจากอะไร นอกจากจากการอธิบายในเรื่องของบทบาทภาพยนตร์ให้นักแสดงเข้าใจแล้ว ผู้กำกับภาพยนตร์ยังต้องชี้แจงให้นักแสดงเข้าใจถึงเทคนิคการถ่ายทำ การวางมุมกล้อง ขนาดภาพ เพื่อให้นักแสดงเข้าใจว่าตนเองควรแสดงอย่างไร และต้องแสดงอารมณ์แบบใดในสถานการณ์เช่นนี้ รวมทั้งควรแสดงออกมาน้อยแค่ไหนในขนาดภาพที่แตกต่างกัน ผู้กำกับภาพยนตร์ที่ดีจะต้องรับฟังความคิดเห็นของนักแสดงด้วย เพราะตัวนักแสดงเองก็อาจมีความคิดที่

เป็นของตัวเองเกี่ยวกับบทที่ตนเองแสดง ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ที่จะพิจารณาว่าความคิดนั้นถูกต้องใกล้เคียงกับจินตนาการที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการจะสื่อออกไปหรือไม่ หากขาดเนื้อหาสาระที่สำคัญส่วนใดไป ก็เป็นหน้าที่ที่ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องถ่ายทอดสิ่งที่นักแสดงคิดไม่ถึงให้เขาได้ทราบ และสามารถตอบข้อสงสัยของนักแสดงอันเกี่ยวกับบทภาพยนตร์ให้หมดไปให้ได้

3. การสร้างอารมณ์ให้นักแสดง ศิลปะของการกำกับการแสดงก็คือ การกระตุ้นให้นักแสดงเกิดจินตนาการ และดึงเอาพลังความสามารถที่มีอยู่ในตัวเองออกมาใช้ในการแสดงให้ได้มากที่สุด ซึ่งวิธีที่ได้ผลและนิยมใช้กันมากที่สุดในการกระตุ้นให้นักแสดงเกิดจินตนาการและแสดงความสามารถที่มีอยู่ออกมาได้คือ การใช้คำพูดเพื่อกระตุ้นจินตนาการ วิธีที่ดีที่สุดในการสร้างอารมณ์ให้กับนักแสดง คือ พยายามให้นักแสดงรู้สึกผ่อนคลาย เป็นอิสระภายหลังจากได้รับการกระตุ้น เพราะจะทำให้นักแสดงมีการตอบสนองของความรู้สึกอย่างเป็นธรรมชาติในการแสดง เมื่อผู้กำกับภาพยนตร์กระตุ้นอารมณ์และความรู้สึกของนักแสดงให้เกิดขึ้นได้แล้ว จากนั้นก็เป็นหน้าที่ของนักแสดงที่จะเข้าใจและรู้สึกโดยธรรมชาติว่าเขาควรแสดงออกมาอย่างไร นักแสดงจะต้องรู้ว่าเมื่อไร และเหตุใดจึงเกิดความโกรธแค้น เศร้าโศก ดีใจ หรือสิ้นหวัง บางครั้งผู้กำกับภาพยนตร์อาจไม่มีเวลามากพอในการกระตุ้นความรู้สึกของนักแสดงให้คล้อยตามเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งความไม่ต่อเนื่องของการถ่ายทำภาพยนตร์ก็อาจทำให้นักแสดงสร้างความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยาก ผู้กำกับภาพยนตร์อาจใช้วิธีการอธิบายเปรียบเทียบให้นักแสดงเข้าใจด้วยตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่นักแสดงสามารถสัมผัสได้ และเคยมีประสบการณ์เช่นนั้นมาก่อน เช่น ปวดท้องหนักทรมานแค่นั้น สะดุ้งทันทีเหมือนโดนรถด้วยน้ำร้อน โมโหมากอยากกระโดดเข้าไปชกเขาคำพูดเหล่านี้ต้องสร้างอารมณ์ที่ต้องการให้นักแสดงรู้สึกด้วย และหากเป็นการกำกับภาพยนตร์ตลกก็ต้องใช้คำพูดให้นักแสดงรู้สึกขบขันไปกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ

4. การวางตำแหน่งตัวละคร นับว่าเป็นศิลปะส่วนหนึ่งของการกำกับการแสดง นั่นคือ การกำหนดจุดที่นักแสดงแต่ละคนจะยืน นั่ง นอน หรือมีอิริยาบถต่าง ๆ ในตำแหน่งที่ผู้กำกับภาพยนตร์ได้สังเกตเห็นแล้วว่าเหมาะสมตามเหตุการณ์ และบทบาทของตัวละครนั้น และสามารถสื่อความหมายของเรื่องตามความคิดของผู้กำกับภาพยนตร์ การแสดงของภาพยนตร์ที่เป็นภาพขนาดใหญ่ และมีตัวละครที่มากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป การวางตำแหน่งของตัวละครนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะการวางตำแหน่งที่ดีและถูกต้องจะช่วยสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องมีบทสนทนาเลยก็ได้

5. การเคลื่อนไหวของตัวละคร คือ การเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งการเคลื่อนไหวของตัวละครแต่ละครั้ง จะให้ความหมายและคุณค่าทางอารมณ์ที่ไม่เหมือนกัน ในการแสดงตัวละครจะมีการเคลื่อนไหวเป็นร้อย ๆ ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะสามารถถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของตัวละครให้ผู้ชมได้รับรู้ การเคลื่อนไหวตามจังหวะที่เหมาะสมจะช่วยเน้นความคิด และอารมณ์ของตัวละครได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ในทางกลับกัน การเคลื่อนไหวที่มากเกินไปจนจำเจ หรือไม่เหมาะสม ก็อาจเป็นตัวทำลายความหมายและอารมณ์ของเหตุการณ์นั้น ๆ ได้เช่นกัน

ขั้นตอนที่ 2 การควบคุมสไตล์การแสดงให้เป็นไปในลักษณะเดียวกัน

สไตล์เป็นสิ่งที่ทำให้รูปแบบการแสดงมีลักษณะเฉพาะ การสร้างสไตล์จึงเป็นศิลปะอีกระดับหนึ่งที่ต้องอาศัยประสบการณ์และความสามารถของผู้กำกับภาพยนตร์ ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละคนจะมีสไตล์เฉพาะตัวที่บ่งชี้ถึงรสนิยม ทักษะคิด ที่ทำให้ภาพยนตร์ของเขามีเสน่ห์น่าติดตาม และสไตล์นี้เองที่เป็นสิ่งสร้างความประทับใจให้กับผู้ชม ทำให้ผู้ชมจดจำเรื่องนั้นได้อย่างแม่นยำ

สไตล์เป็นสิ่งที่สร้างเอกภาพให้กับภาพยนตร์ ซึ่งการที่ทีมงานทั้งหมดทราบถึงระดับและรูปแบบการนำเสนอที่ชัดเจน จะช่วยให้องค์ประกอบทุกอย่างในเรื่องมุ่งเข้าสู่จุดเดียวกันมากขึ้น ซึ่งการควบคุมสไตล์การแสดงให้เป็นไปในลักษณะเดียวกันตลอดเรื่อง อาจเป็นเรื่องยาก เพราะค่อนข้างจะเป็นนามธรรมและครอบคลุมการกำกับการแสดงทั้งหมด ดังนั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องคุมแนวคิด (Concept) และจินตนาการของตนเองให้ได้อย่างมีระบบ ไม่ตามใจตัวเองจนปล่อยให้แนวคิด หรือจินตนาการอื่น ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของภาพยนตร์เข้ามามีบทบาท เพราะจะทำให้ผู้กำกับภาพยนตร์รู้สึกไขว้เขวจนไม่สามารถควบคุมแนวทางการทำงานเดิมของตนเองได้ และทำให้สูญเสียสไตล์ของตนไป

ในหนังสือ Film Directing-Cinematic Motion: a Workshop for Staging Scenes โดยสตีเวน ดี แคทซ์ (Steven D. Katz, 1992, pp. 3-9) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ในงานกำกับการแสดงไว้ว่า ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นอย่างประณีตและเยี่ยมยอดนั้นมักมาจากการลงานการกำกับของผู้กำกับภาพยนตร์ที่มีความสามารถและประสบการณ์ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วผู้กำกับภาพยนตร์จะมีบทบาทเป็นจุดเชื่อมของ 3 องค์ประกอบสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย

1. การแสดง (Acting) ผู้กำกับบางคนที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูงอาจใช้สคริปต์ (Script) เพียง 2-3 หน้าต่อวันเท่านั้น โดยอาศัยเพียงโครงเรื่องที่หลวมและสั้น แล้วนำความคิดที่สดใหม่ซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่ถ่ายทำมาใช้คู่กับการแสดงที่ดำเนินไปอย่างยืดหยุ่น โดยมีการสื่อสารกับนักแสดงเป็นอย่างดี

2. ศิลปะในการถ่ายทำภาพยนตร์ (Cinematography) แม้จะมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคุณสมบัติเฉพาะแล้ว ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องมีความสามารถในการสื่อสารกับกล้องและนักแสดงที่กำลังเคลื่อนไหวต่อหน้ากล้องได้ และในเวลาเดียวกันผู้กำกับภาพยนตร์ยังต้องทำหน้าที่ดูแลภาพรวมของเนื้อเรื่องเพื่อเล่าและลำดับเรื่องราวในแบบฉบับของผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละคน (Editing) ให้ออกมาเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ

3. การลำดับเรื่องราว (Editing) ในขณะเดียวกันก็ไม่มีใครในฉากที่จะเริ่มการถ่ายทำ จนกว่าผู้กำกับภาพยนตร์จะพอใจตำแหน่งการวางกล้องถ่ายทำภาพยนตร์ และพอใจการแสดงของนักแสดง และการเคลื่อนไหวตัวของนักแสดงสู่กล้องที่เหมาะสม

นอกจากนี้ในขณะที่ถ่ายทำภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพยนตร์ยังต้องมีความสามารถในการรักษาสมดุลของสิ่งที่ควรพิจารณาทั้งหมด 3 สิ่งด้วยกัน ซึ่งได้แก่

1. สิ่งที่ต้องพิจารณาในการเล่าเรื่อง (Narrative Considerations) หมายถึง อากัปกริยาทั้งหมดที่เขียนบรรยายลงในสคริปต์ เช่น เขาเลยวิ่งไปยังมีน้ำมันประเภทบริการตัวเองแล้ว ออกจากรถเพื่อเติมน้ำมัน

2. สิ่งที่ต้องพิจารณาในการเล่าอารมณ์ (Dramatic Considerations) เช่น มุมกล้องต่าง ๆ และการเน้นอารมณ์ ด้วยแสงและการแสดงที่ชัดเจน

3. สิ่งที่ต้องพิจารณาในการถ่ายภาพ (Pictorial Considerations) เช่น องค์ประกอบภาพ การวางกรอบภาพ การจัดแสงและ การเลือกใช้เลนส์ เป็นต้น

กระบวนการทำงานการทำงานดังที่ได้กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้กำกับภาพยนตร์ซึ่งสามารถยืดหยุ่นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถของตัวผู้กำกับภาพยนตร์เอง

แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทำภาพยนตร์

หน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ในการปฏิบัติงาน หรือที่เรียกว่าหน้าที่ในกองถ่ายภาพยนตร์นั้น ที่จริงแล้วผู้กำกับมีหน้าที่ในการดูแลภาพรวมในทุกขั้นตอนของการถ่ายทำ โดยในขั้นตอนการถ่ายทำจะแบ่งเป็น ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำ ขั้นตอนการถ่ายทำ และขั้นตอนหลังการถ่ายทำ ซึ่งหน้าที่ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ที่จัดว่าเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญที่ผู้กำกับต้องเข้าไปปฏิบัติการและควบคุมเองทั้งหมด คือ หน้าที่ในการกำกับการ

แสดง โดยจัดอยู่ในขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ (Production) (รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2543, น. 18)

การถ่ายทำภาพยนตร์มีขั้นตอนในการถ่ายทำ ซึ่งขั้นตอนการถ่ายทำนั้นประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์ (Pre-Production) การถ่ายทำภาพยนตร์ (Production) และขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ (Post-Production) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์ (Pre-Production)

การเตรียมงานก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์นี้ เปรียบได้กับการวางโครงสร้างให้กับงานกองถ่ายภาพยนตร์ทั้งหมด ซึ่งการถ่ายทำภาพยนตร์จะดำเนินการไปได้ด้วยดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับ การจัดเตรียมงานเป็นสำคัญ ดังนั้น การเตรียมการที่ละเอียดรอบคอบและรัดกุมจะช่วยให้การถ่ายทำภาพยนตร์ดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยและราบรื่น โดยสิ่งที่ทีมงานจะต้องจัดเตรียมไว้ก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์จริง ได้แก่

1.1 บทภาพยนตร์ ในขั้นตอนนี้ เป็นการนำเอาเนื้อหาที่ได้จากผู้ประพันธ์หรือผู้เขียนบทที่มีแนวคิดน่าสนใจมาผูกเป็นเรื่องราว แล้วพัฒนาจนเป็นบทภาพยนตร์ ซึ่งมีคำกล่าวเอาไว้ว่า “หากเปรียบผู้เขียนบทเป็นสถาปนิกผู้ออกแบบพิมพ์เขียว ผู้กำกับภาพยนตร์ก็คงเปรียบเสมือนผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยหน้าที่แล้วผู้รับเหมาก่อสร้างคือผู้ตีความ วิเคราะห์และถอดแบบพิมพ์เขียวเพื่อทำให้พิมพ์เขียวที่เป็นเพียงแผ่นกระดาษใบหนึ่งเปลี่ยนเป็นอาคารต่างได้อย่างสมบูรณ์และสวยงาม จึงไม่ต่างอะไรกับผู้กำกับภาพยนตร์ที่มีหน้าที่ในการวิเคราะห์และตีความบทภาพยนตร์ให้ออกมาเป็นภาพยนตร์ที่สมบูรณ์ ซึ่งต่างกันเพียงแค่ว่าพิมพ์เขียวเป็นการยากที่จะดัดแปลงแก้ไขแบบฉบับลงได้ แต่ภาพยนตร์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาแม้กระทั่งขณะถ่ายทำภาพยนตร์ก็ตาม

1.2 การคัดเลือกนักแสดง ขั้นตอนแรกสำหรับการจัดหานักแสดงในภาพยนตร์ จะต้องมีการวางคาแร็กเตอร์ของตัวแสดงทั้งหมดก่อน ได้แก่ การวางหน้าตา วางต้นแบบ แล้วส่งข้อมูลทั้งหมดให้กับคนทำแคสติ้ง เพื่อทำการเรียกคนเข้ามา จากนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์พิจารณาคัดเลือกนักแสดงที่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะนักแสดงนำของเรื่อง เพื่อให้การถ่ายทอดเรื่องราวเป็นไปอย่างมีอรรถรสและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการสร้างภาพยนตร์

1.3 การจัดหาสถานที่ การเตรียมบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของสถานที่ที่จะใช้สำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ เป็นหน้าที่ของฝ่ายสถานที่ โดยบางทีก็ได้มีการระบุไว้แล้วว่าจะไป

ถ่ายทำที่ใด การหาสถานที่ที่ตื้นในบางครั้งผู้กำกับภาพยนตร์ควรจะลงพื้นที่สำรวจเอง เพราะภาพที่ผู้กำกับภาพยนตร์คิดไว้ในใจกับภาพที่ฝ่ายสถานที่คิดอาจไม่ตรงกัน การออกหาสถานที่นั้นหมายรวมถึงการไปติดต่อหาเจ้าของ และมีการพูดคุยเอาไว้ก่อนว่าสถานที่นั้นสามารถถ่ายทำภาพยนตร์ได้หรือไม่ และมีการวาดแผนผังพื้นที่อย่างละเอียด ส่วนผู้กำกับภาพยนตร์ก็ต้องดูในเรื่องของทิศทางแสงและมุมภาพอย่างคร่าว ๆ พร้อมร่างรายละเอียดที่สำคัญ ๆ ของพื้นที่เก็บไว้ และหลังจากตกลงเลือกใช้สถานที่นั้นแล้ว ก็ต้องทำการยืนยันการใช้สถานที่และการไปบล็อกช็อต (Block shot) ก่อนการลงมือถ่ายทำจริง

1.4 การจัดเตรียมเสื้อผ้านักแสดง สำหรับขั้นตอนนี้ผู้กำกับภาพยนตร์จะบอกคาแร็กเตอร์ของตัวละครแก่ฝ่ายเสื้อผ้า จากนั้นฝ่ายเสื้อผ้างก็ต้องไปตีความเอาเองว่า ควรจะใช้ชุดแบบใดในการถ่ายทำ โดยจะมีชุดมาให้ผู้กำกับภาพยนตร์เลือกประมาณ 2-3 ชุดในแต่ละฉาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเสื้อผ้าที่ฝ่ายเสื้อผ้าจัดเตรียมมา ก็บ่งบอกถึงบุคลิกของตัวละครได้พอสมควรแล้ว โดยผู้กำกับภาพยนตร์เพียงแค่เลือกชุดเพื่อคุมโทนภาพยนตร์เท่านั้น

1.5 การออกแบบและการสร้างฉากภาพยนตร์ การออกแบบและการสร้างฉากนั้นเป็นการดัดแปลงหรือตกแต่งสถานที่ให้พร้อมสำหรับการลงมือถ่ายทำภาพยนตร์ โดยให้มีบรรยากาศเป็นไปตามที่บทภาพยนตร์กำหนด หรือตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ รวมทั้งการจัดเตรียมอุปกรณ์ประกอบฉากอื่น ๆ ก็ต้องพร้อมเช่นกัน

1.6 การจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ การเลือกและการเตรียมสิ่งต่าง ๆ ที่จะใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมสรรพ ทั้งส่วนที่เป็นฟิล์มอุปกรณ์การถ่ายทำ อุปกรณ์ประกอบกล้อง อุปกรณ์รองรับกล้อง อุปกรณ์เกี่ยวกับแสงและอื่น ๆ

1.7 การทำบทถ่ายทำ (Shooting Script) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องอธิบายถึงอารมณ์ในฉาก ให้แก่ผู้กำกับภาพฟังว่าตนเองต้องการอย่างไร โดยมีการคุยกันถึงภาพที่จะออกมาว่าจะเป็นเช่นไร ซึ่งการผลิตภาพยนตร์ในระดับมืออาชีพนั้น ก่อนที่จะมีการแตกภาพออกมาจะมีการทำฉากในภาพยนตร์ (scenery) ซึ่งสำคัญมากนั่นคือ การทำภาพประกอบเรื่องหนึ่งขึ้นมา เหมือนภาพประกอบหนังสือว่าในฉากสำคัญ ๆ หน้าตาจะเป็นอย่างไร เพื่อให้ทีมงานได้นึกภาพออกว่าฉากต่าง ๆ หรือสถานที่ถ่ายทำต่าง ๆ ที่หาและจัดทำขึ้นมานั้น จะมีตัวแสดงยืนอยู่ตรงไหนและลักษณะอย่างไร

1.8 การจัดตารางการถ่ายทำ เมื่อจัดแยกกลุ่มสถานที่หรือฉากในการถ่ายทำเรียบร้อยแล้ว ก็มาถึงขั้นตอนการจัดลำดับฉาก เพื่อการถ่ายทำแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นตารางการถ่ายทำภาพยนตร์ตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าในครั้งหนึ่ง ๆ ที่ยกกองถ่ายออกไปจะต้อง

ถ่ายอะไรบ้าง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสำหรับการจัดตารางการถ่ายทำ ได้แก่ การโยกย้ายในขณะถ่ายทำ ความต่อเนื่องทางการแสดงและเรื่องราวตามบทภาพยนตร์ เวลาตามท้องเรื่อง รวมทั้งเรื่องการใช้คน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้การถ่ายทำดำเนินไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และยังเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณอีกด้วย

1.9 การกำหนดงบประมาณ คือ เป็นการคาดคะเนการใช้จ่ายของงานสร้างภาพยนตร์ทั้งหมด ซึ่งควรคำนวณด้วยความแม่นยำ เพื่อให้สามารถบอกให้รู้ว่าเราจำเป็นต้องใช้จ่ายเท่าใดสำหรับภาพยนตร์เรื่องนี้ การวางแผนงบประมาณการสร้างภาพยนตร์มีความสำคัญอย่างมาก เพราะปัญหาที่พบในการทำงาน มักเกิดขึ้นจากงบประมาณอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณไม่เพียงพอ หรืองบประมาณบานปลาย เป็นต้น ซึ่งการวางแผนงบประมาณนี้จำเป็นต้องคำนวณค่าใช้จ่ายอย่างละเอียด โดยจะทำหลังการจัดตารางการถ่ายทำเรียบร้อยแล้ว ตัวเลขค่าใช้จ่ายทุกรายการจำเป็นต้องคำนวณให้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด สำหรับบางบริษัทอาจมีการยืดหยุ่นให้ โดยมีการตั้งงบประมาณส่วนเกิน (Over-Budget) เผื่อไว้ให้ด้วย เพื่อกันการผิดพลาดในการถ่ายทำ ซึ่งตามปกติต่างประเทศมักคำนวณจากงบที่ผ่านการอนุมัติ โดยคำนวณเป็นเปอร์เซ็นต์ในราว 15-30%

2. ขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ (Production)

หลังการจัดเตรียมงานในขั้นตอนก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์ให้พร้อมที่สุดแล้ว ขั้นตอนต่อมาภายใต้ความรับผิดชอบของผู้กำกับภาพยนตร์ คือ การบริหารงานภายในกองถ่ายภาพยนตร์ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นที่สุด โดยยังคงความงดงามทางศิลปะและการสื่อสารที่ดีที่สุด จากความร่วมมือร่วมใจกันของทุก ๆ ฝ่าย

หน้าที่ต่อไปของผู้กำกับภาพยนตร์ คือ การเตรียมความพร้อมของตนเองก่อนออกกองถ่ายทำจริง โดยสิ่งแรกที่ควรคำนึงถึงคือการศึกษาบทภาพยนตร์ที่ต้องถ่ายทำในวันนั้น ๆ อย่างละเอียดอีกครั้งเพื่อทบทวนความเข้าใจในเรื่องให้แม่นยำ ด้วยเพราะการทำงานในกองถ่ายผู้กำกับภาพยนตร์ คือบุคคลที่ต้องเป็นผู้สั่งการในทุก ๆ ฝ่าย และเมื่อฝ่ายใดติดขัดในปัญหาใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในภาพยนตร์ก็จะสอบถามจากผู้กำกับภาพยนตร์

การเตรียมความพร้อมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการแบ่งจำนวนครั้งที่จะถ่ายในฉากนั้น ๆ ออกมาว่าในฉากนั้นมีการถ่ายในคัทใดบ้าง บทสนทนาใช้มุมถ่ายใด เป็นต้น ซึ่งมีความจำเป็นมากเพราะจะทำให้การถ่ายภาพยนตร์สามารถประหยัดงบประมาณได้เป็นอย่างดี การถ่ายเพื่อการตัดต่อในลักษณะถ่ายแบบมาสเตอร์ซีน (Master scene) นั่นคือ ไม่มีจุดมุ่งหมายในการเน้น

อารมณ์อย่างตั้งใจในซีนนั้น ๆ ปล่อยให้ให้นักแสดงแสดงต่อเนื่องจนเกือบจบหรือจนกระทั่งจบฉาก ซึ่งทำให้ลื่นไหลเป็นอย่างมาก งานที่สำคัญในขั้นตอนของการถ่ายทำภาพยนตร์ที่สำคัญ มีดังนี้

2.1 การประชุมทีมงาน เป็นการประชุมเพื่อการซักซ้อมความเข้าใจและตรวจสอบความพร้อมของทีมงานทั้งหมด ก่อนที่จะยกกองถ่ายทำออกไปปฏิบัติงานจริง โดยการประสานงานและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้ตั้งแต่ต้น

2.2 การยกกองถ่าย การเคลื่อนกองถ่ายภาพยนตร์สู่การปฏิบัติงานจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยการนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการถ่ายทำและบุคลากรไปยังที่นัดหมายล่วงหน้า อันจะเป็นประโยชน์ต่อการถ่ายทำที่ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

2.3 การดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์ หลังจากการเตรียมการทุกอย่างพร้อมแล้ว ก็มาถึงขั้นตอนสำคัญ นั่นคือ การลงมือถ่ายทำภาพยนตร์จริง ๆ ภายใต้การบริหาร สั่งการ และอำนวยความสะดวกของผู้กำกับภาพยนตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งภาพและเสียงบนจอภาพยนตร์อย่างสมบูรณ์และมีศิลปะ สิ่งสำคัญที่สุดของผู้กำกับภาพยนตร์ในระหว่างการถ่ายทำ คือ จะต้องทำทุกอย่างให้คุณค่าของการเล่าเรื่องออกมาครบถ้วนที่สุดแม้ในบางครั้งอาจจะต้องต่อรองขอเพิ่มงบประมาณกับผู้อำนวยความสะดวกหรือนายทุนเพิ่มก็ตาม เพื่อให้บรรยากาศตามเรื่องสมบูรณ์ที่สุด (จันนิภา เจตสมมา, 2530, น. 298)

3. ขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ (Post-Production)

หลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนการถ่ายทำตามกำหนดการแล้ว ก็เข้าสู่ขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งระหว่างการถ่ายทำอยู่นั้น ก็อาจจะมีขั้นตอนหลังการถ่ายทำควบคู่กันไปได้ เช่น การส่งฟิล์มภาพยนตร์ที่ถ่ายแล้วไปล้างและพิมพ์ฟิล์ม เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการถ่ายทำในขั้นตอนหลังการถ่ายทำจะประกอบด้วย

3.1 การส่งฟิล์มไปล้างและพิมพ์ฟิล์ม ในขั้นตอนนี้จะเป็นการส่งฟิล์มที่ถ่ายทำไปแล้วไปล้างและพิมพ์ฟิล์ม โดยส่งฟิล์มไปพร้อมกับใบรายงานการถ่ายทำภาพยนตร์ให้ห้องแลปทำการล้างล้างและพิมพ์ฟิล์ม

3.2 การตัดต่อลำดับภาพและเสียง เป็นขั้นตอนในการนำฟิล์มที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์จากผู้กำกับภาพยนตร์ ส่งต่อให้ผู้ตัดต่อภาพยนตร์คัดเลือกช็อต (Shot) เพื่อนำมาจัดวางให้อยู่ในช่วงของคัท (Cut) หรือ ซีน (Scene) ที่ถูกต้อง ควบคู่ไปกับการเรียงและตัดต่อเส้นเสียง สำหรับการตัดต่อภาพยนตร์นั้นผู้ตัดต่อจะเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านนี้ทั้งหมดโดยมีหน้าที่ตัดต่อลำดับภาพ โดยเรียงเรียงตามบทภาพยนตร์ ซึ่งจะประสานงานกับผู้กำกับภาพยนตร์อยู่เสมอ ผู้ตัดต่อจึงเสมือนคนคนแรกที่ได้เห็นและจะเป็นผู้วิจารณ์ในขั้นต้นว่าการตัดต่อลักษณะ

แบบนี้ภาพยนตร์จะดูเรื่องใหม่ในฐานะคนดู ดังนั้น ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องเปิดใจให้กว้างในการรับฟังความคิดเห็นของผู้ตัดต่อด้วย

3.3 การเทเลซีน (Telecine) หมายถึง การนำเอาฟิล์มเข้าสู่กระบวนการทางเคมีเพื่อทำการแก้ไขสีและความสว่างให้มีความกลมกลืนและสมดุลกัน ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์จำต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกโทนสีของภาพยนตร์ด้วย

3.4 การเผยแพร่และการจัดจำหน่าย การนำภาพยนตร์ที่ทำเสร็จสมบูรณ์แล้วออกฉายให้ผู้ดูได้รับสารผ่านสื่อภาพยนตร์ซึ่งมีคนกลางอันได้แก่นักแสดงเป็นผู้นำหน้าทีในการเผยแพร่เรื่องราวนั้น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทำภาพยนตร์นี้ ถือเป็นแนวคิดที่สำคัญแนวคิดหนึ่งที่จะมาเป็นแนวคิดในการกำหนดกรอบในการวิเคราะห์การศึกษาเรื่อง “การบริหารงานกองถ่ายภาพยนตร์แนวตลกของผู้กำกับ ฤกษ์ชัย พวงเพ็ชร์” ได้เป็นอย่างดี

แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ตลกและการผลิตภาพยนตร์ตลก

ความหมายภาพยนตร์ตลก

ภาพยนตร์ตลกถือกำเนิดขึ้นในยุคเงียบ (Silent Era) ถือเป็นยุคที่เฟื่องฟูที่สุดของภาพยนตร์ตลก ซึ่งในช่วงยุคนั้นได้มีการให้คำจำกัดความหมายความหมายของภาพยนตร์ตลกไว้ดังนี้

ภาพยนตร์ตลกโดยเนื้อเรื่อง/เนื้อหา (Comedy of Incidents) เป็นภาพยนตร์ตลกที่ถือเอามุขตลกเป็นสำคัญ มีการวางโครงเรื่องเอาไว้อย่างหลวม ๆ ไม่ได้กำหนดเหตุการณ์แน่ชัด เรื่องราวล้วนเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้แสดงได้เล่นมุขตลกเท่านั้นเอง บางครั้งเนื้อเรื่องแทบจะไม่มี ความสำคัญอะไรเลย ซึ่งผู้ที่ทำตลกแนวนี้เชื่อว่ามุขตลกนั้น มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวของมันเองแล้ว

ภาพยนตร์ตลกโดยสถานการณ์ (Comedy of Situation) หมายถึง เรื่องราวหรือเนื้อหาสาระคือประเด็นสำคัญของภาพยนตร์ โดยใช้มุขตลกเป็นส่วนประกอบในการเดินเรื่อง หรือเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดของเรื่องเท่านั้น (สูติน ชาวหินฟ้า พงษ์ พิมะนิช ทิฆัมพร ตีร์รัตนอนวัช และชาคร กรังพานิช, 2551)

ภาพยนตร์ตลก คือ ภาพยนตร์ที่เน้นมอบความบันเทิงมากกว่าเนื้อหาสาระอันมีประโยชน์ โดยการผลิตขึ้นในรูปแบบที่สร้างความตลกขบขัน (Comedy) ทุกประเภท ทั้งแบบล้อเลียนหยอกเย้า เสียดสีสังคม หรือฝันเฟื่องเพื่อฝัน ฯลฯ ซึ่งเรื่องราวในภาพยนตร์ไม่จำเป็นต้องจริงจังกับความเป็นจริงใด ๆ เพราะมุ่งหวังเพียงต้องการสร้างเสียงหัวเราะหรืออารมณ์ขันให้กับผู้ชมได้รู้สึกผ่อนคลายจากความตึงเครียดในชีวิตประจำวันทั้งหลายเท่านั้น (มานิช ชุ่มเมืองปัก, 2548, น. 1)

ริชาร์ด เอ็ม กอลลิน (Richard M. Gollin, 1992, pp. 120-121) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Viewer's Guide to Film ในบทที่ 5 ซึ่งมีชื่อว่า Genre Conventions โดยได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับ Comedy หรือ ภาพยนตร์ประเภทตลกไว้ว่า ภาพยนตร์ตลกเป็นเรื่องเล่าเรื่องใดก็ตามที่ปิดฉากลงด้วยความสุข และเหนือสิ่งอื่นใดจะต้องเป็นเรื่องเล่าที่นำไปสู่เสียงหัวเราะ หรือนำความรู้สึกถูกออกถูกใจมาให้แก่ผู้ชมในตอนท้าย

การผลิตภาพยนตร์ตลก

การผลิตภาพยนตร์ตลกไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว แต่ประกอบกันขึ้นด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง หากว่าผู้กำกับภาพยนตร์สามารถนำองค์ประกอบต่าง ๆ นี้มาผสมกันอย่างได้สัดส่วนและลงตัว จะทำให้เกิดภาพยนตร์ตลกที่มีคุณภาพและผู้ชมชื่นชอบ โดยพื้นฐานแล้วองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการผลิตภาพยนตร์ตลกนั้น จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ 6 องค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ตลกอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบแรกคือ เนื้อเรื่องที่มีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ซึ่งตลกในตัวเอง (Comedy of Situation) เพียงตัวละครเล่นไปตามบทบาทที่ตัวละครหรือบทภาพยนตร์กำหนดไว้ก็จะทำให้เกิดเสียงหัวเราะขบขันแล้ว แบบที่สอง คือ เนื้อเรื่องที่ไม่ได้ตลกด้วยเหตุการณ์แต่ความตลกจะเกิดจากมุขต่าง ๆ ที่ใส่เข้ามา (Comedy of Incident) อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ตลกเรื่องหนึ่ง ๆ ก็อาจมีเนื้อหาทั้งสองแบบอยู่ด้วยกัน โดยธรรมชาติของคนไทยชอบเรื่องตลกอยู่แล้ว ฉะนั้น เนื้อเรื่องที่จะนำมาสร้างเป็นสื่อตลกจึงเป็นเรื่องอะไรก็ได้ ตามปกติภาพยนตร์ของไทยจะมีความครบรสอยู่ในตัวอยู่แล้ว เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ตลกจึงอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ชีวิต ลีกลับ บื้อ หรือมีเนื้อหาผสมผสานกันหลายอย่าง ข้อสังเกตคือ เนื้อหาของภาพยนตร์ตลกที่คนไทยชอบนั้นมักเป็นเนื้อหาแบบมองโลกในแง่ดี

2. การนำเสนอ โดยทั่วไปคนไทยไม่ชอบอะไรที่ซับซ้อน ดังนั้น สื่อของไทยจึงมักมีการนำเสนออย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมา โดยเฉพาะภาพยนตร์ตลก คนดูมักไม่ค่อยสนใจวิธีการเล่าเรื่องหรือการนำเสนอเท่าไรนัก แต่จะสนใจว่าดูแล้วสนุก ตลก ตามทันและเข้าใจหรือไม่ โดยจะสนใจที่เนื้อเรื่อง ตัวละคร และมุขตลกมากกว่า

3. มุขตลก มุขตลกเป็นส่วนประกอบที่ขาดไม่ได้สำหรับภาพยนตร์ตลก แต่มุขตลกไม่ใช่สิ่งที่ตายตัวเหมือนกับพล็อตเรื่อง ข้อสังเกตคือคนไทยจะชอบมุขตลกแบบเอะอะมะเหิง ตลกเจ็บตัว หรือตลกโปกฮาเป็นหลัก อาจเป็นเพราะคุ้นเคยกับสื่อพื้นบ้านอย่างลิเกมาก่อน สำหรับมุขตลกแบบที่ต้องคิดนั้น ก็ต้องไม่ซับซ้อนจนเกินไป ให้คิดแค่ขั้นเดียว โดยมุขตลกก็มีทั้งมุขที่ช่วยในการขับเคลื่อนเรื่องหรือสะท้อนบุคลิกของตัวละคร และมุขที่ตั้งใจใส่เข้ามาให้ตลกโดยไม่มีส่วนขับเคลื่อนเรื่องหรือเพียงเพื่อให้เรื่องไม่เหงา สิ่งที่สำคัญมากสำหรับภาพยนตร์ตลกก็คือจังหวะของมุขตลก หากวางจังหวะไม่ถูกต้องก็อาจทำให้มุขที่เล่นไม่ซ้ำ ตรงกันข้ามหากมีการวางจังหวะที่ดีก็อาจจะทำให้มุขตลกนั้นซ้ำมากยิ่งขึ้น เช่น หากเรื่องอยู่ในอารมณ์ที่เคร่งเครียดจริงจัง การใส่ตลกเข้าไปหลังจากนั้นจะมีผลให้คนดูรู้สึกตลกมากกว่าปกติ เพราะในฉากที่จริงจังคนดูจะถูกพาตัวเข้าไปผูกพันกับเรื่องมาก ซึ่งคนดูไทยมักอายุที่จะให้ใครรู้ว่าตัวเองผูกพันกับเรื่องที่ดู จังหวะตลกจึงเป็นจังหวะผ่อนที่คนดูจะเอาตัวเองออกมาห่างจากเรื่อง หรือก็อาจตั้งใจตลกเพื่อกลบเกลื่อนความรู้สึกผูกพันกับเรื่องที่เกิดขึ้น มุขตลกเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรม ดังนั้น ในสื่อของไทยจึงมักปรากฏมุขบางมุขบ่อย ๆ เนื่องจากผู้ผลิตรู้ว่าเป็นมุขที่เล่นที่ไรก็ฮา เช่น มุขลามปามกันในครอบครัว มุขผู้หญิงเป็นใหญ่ในบ้าน มุขคนแก่ที่มีนิสัยน่ารัก เป็นต้น นอกจากนี้ มุขตลกก็สัมพันธ์กับช่วงเวลาด้วย มุขที่หยิบยกเอาสถานการณ์ปัจจุบันมาล้อเลียนจึงเป็นอีกประเภทหนึ่งที่จะพบได้บ่อย

4. ตัวละคร ในภาพยนตร์ตลกอาจมีการแบ่งตัวละครออกเป็นสองประเภท คือ ตัวละครที่เป็นตัวแสดง มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง และตัวละครที่มีหน้าที่เป็นตัวตลกโดยเฉพาะ ในละครหรือภาพยนตร์ไทย จะมีตัวพระเอกและนางเอกเป็นตัวดำเนินเรื่อง (อาจจะมีเล่นมุขบ้าง) ซึ่งจะมีบุคลิกตามแบบฉบับ เช่น หล่อ สวย เป็นคนดี และมีตัวตลกหรือกลุ่มตัวตลกสำหรับรับส่งมุข ตัวตลกจะไม่ได้มีผลกับการดำเนินเรื่องมากนัก ซึ่งตัวตลกในภาพยนตร์ไทยนั้นมักเป็นตัวละครที่ถูกกระทำอยู่เสมอ ภาพยนตร์ตลกนั้นจำเป็นต้องพึ่งตัวละครเป็นอย่างมาก สิ่งสำคัญก็คือผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องทำให้คนดูรักตัวละครให้ได้ โดยตัวละครที่สร้างขึ้นมาก็คือถ้าหากเป็นตัวละครที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทย หรือมีลักษณะร่วมกับคนส่วนใหญ่ในสังคม ก็จะทำให้คนดูจำนวนมากชอบตัวละครนั้นได้ง่าย ตัวละครในภาพยนตร์ตลกที่คนไทยชอบนั้นมักเป็นตัวละครที่มองโลกในแง่

ดี มีความใสในตัว ซึ่งสุดท้ายแล้วตัวละครก็ได้เรียนรู้อะไรบางอย่างไปพร้อมกับเรื่องและคนดู หรือเป็นตัวละครที่มีความบกพร่องในตัวเอง และความบกพร่องนั่นเองที่ทำให้เกิดความวุ่นวายต่าง ๆ

5. การแสดง นักแสดงในละครหรือภาพยนตร์ตลกต้องรู้จักจังหวะในการรับส่งมุขตลก โดยเฉพาะตัวตลกนั้นต้องมีความสามารถเฉพาะตัวหรือเรียกว่ามีสามัญสำนึกของความเป็นตลก ซึ่งนักแสดงตลกเหล่านี้มักมีมุขสดเกิดขึ้นระหว่างการซ้อมหรือถ่ายทำ อย่างไรก็ตาม การแสดงละครหรือภาพยนตร์ตลกนั้นนับเป็นเรื่องไม่ง่าย ถ้าตั้งใจให้ตลกมากไปก็อาจจะไม่ตลก ถ้าธรรมชาติของนักแสดงใกล้เคียงกับตัวละครก็จะง่าย ดังนั้น การคัดเลือกนักแสดงจึงมีส่วนสำคัญ และเนื่องจากคนดูไทยเคยชินกับการแสดงบนเวทีมาก่อน ทำให้คุ้นเคยกับการแสดงแบบเกินจริง (Over-acting) แบบที่ใช้กันบนเวที และเมื่อมาถึงละครหรือภาพยนตร์ตลกการแสดงแบบเกินจริงจึงสืบทอดมาให้เห็นอยู่ไม่น้อย นอกจากนั้น ทีมงานนักแสดงก็เป็นส่วนสำคัญมากอย่างหนึ่งสำหรับภาพยนตร์ตลก นักแสดงต้องไม่แย่งชิงความเด่นกันเอง แต่ต้องมีความแม่นยำในจังหวะและรู้จักบทบาทของตัวเอง

6. การกำกับ ผู้กำกับภาพยนตร์ที่ทำหน้าที่กำกับภาพยนตร์ตลกนั้น ต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่ตัวเองกำลังทำ การที่ผู้กำกับภาพยนตร์จะมีความตลกในตัวหรือไม่นั้นไม่สำคัญ แต่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องควบคุมจังหวะของเรื่องให้ได้ ในการแสดงตลกมักมีมุขสดอยู่เสมอ ทั้งจากนักแสดง ทีมงาน หรือตัวผู้กำกับภาพยนตร์เอง ดังนั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในระหว่างการถ่ายทำว่าจะใช้มุขนั้น ๆ หรือไม่ (มานิช ชุ่มเมืองปัก, 2548, น. 4)

นอกจากองค์ประกอบทั้ง 6 ข้อที่ได้กล่าวมาแล้ว ฉากหรือสถานที่ในการถ่ายทำภาพยนตร์ตลกนั้นก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยในหนังสือ Writing Comedy : A Guide to Script writing for TV, Radio, Film and Stage บทที่ 19 ในหัวข้อ What Shall it be? Radio, Television, Films or Stage โดย โรนัลด์ วอลฟ์ (Ronald Wolfe, 1996, p. 119) ได้ให้ข้อมูลในการเขียนสคริปต์เล่าเรื่องตลกไว้ว่า แม้จะเป็นเรื่องตลกเรื่องเดียวกัน แต่การเขียนสคริปต์เพื่อเล่าเรื่องตลกสำหรับงานโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ และละครเวทีนั้นต่างก็มีวิธีที่แตกต่าง โดยไม่ลืมที่จะกล่าวถึงการเลือกสถานที่ถ่ายทำ หรือ การเลือกฉากในการถ่ายทำภาพยนตร์ตลกที่ดี

สำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ตลกที่ดีนั้น ผู้เขียนได้อธิบายไว้ว่า ควรจะมีทั้งการถ่ายทำทั้งนอกสถานที่ (Exteriors) และ ในสถานที่ (Interiors) ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างสีสันและบรรยากาศที่ตื่นเต้น ให้กับคนดู เพราะการได้เห็นสถานที่แปลกใหม่จะทำให้คนดูมีความสุขหรือพึงพอใจ แต่ในเวลาเดียวกันก็ไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องถ่ายทำนอกสถานที่ตลอดทั้งเรื่องซึ่งสิ้นเปลือง

งบประมาณโดยไม่จำเป็น ซึ่งโดยปกติแล้วภาพยนตร์ตลก (หากไม่รวมภาพยนตร์ฮอลลีวูด) มักจะเน้นบทบาทยนตร์ที่แสดงให้เห็นว่าใช้ต้นทุนตัวเอง

ทฤษฎีการบริหารทัศนเชิงพฤติกรรม

แมรี ปาร์คเกอร์ โพลเลทท์ (Mary Parker Follett) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารทัศนเชิงพฤติกรรม (Behavior Management Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีความคิดแบบมนุษยสัมพันธ์คือ การบริหารที่เน้นที่ตัวบุคคล โดยเห็นว่าความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับกลุ่มคนมากกว่าแต่ละบุคคล ผู้บริหารกับพนักงานควรเป็นส่วนหนึ่งในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้น ผู้บริหารควรใช้ประสบการณ์และความรู้จูงใจให้คนทำงานมากกว่าการใช้อำนาจตามตำแหน่งงาน (เสนาะ ตีเขาวี, 2544, น. 50)

องค์กรควรมีการปฏิบัติงานแบบมีอำนาจร่วมกันมากกว่าการใช้อำนาจเหนือกว่า มีการพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักบริหารกับพนักงานมากกว่าเป็นแบบสายงานบังคับบัญชา และควรแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการเชิงบูรณาการ นั่นคือ การหาวิธีแก้ไขที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่าย และความเป็นผู้นำไม่ควรจะมาจากอำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการตามแนวความคิดสมัยเดิม และควรจะมาจากความรู้และความชำนาญของผู้บริหาร ผู้บริหารควรจะเป็นผู้มีความรู้ ความฉลาด และประสบการณ์เพื่อเป็นหัวหน้ากลุ่ม (สมยศ นาวิการ, 2525, น. 37)

แนวความคิดของโพลเลทท์เป็นแนวทางการบริหารแบบใหม่ โดยทำให้ความต้องการของบุคคลและกลุ่มประสานกัน เพื่อให้ทำงานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ในทัศนะของโพลเลทท์การประสานงานถือเป็นแกนหลักของการบริหาร คือ การออกคำสั่งที่ประสานกันของส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การประสานงานประสบความสำเร็จ ซึ่งโพลเลทท์ให้ความสนใจกับ 4 แง่มุมคือ

1. ประสานงานโดยการติดต่อโดยตรง (Communication by direct contact) คนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในองค์กรจะต้องมีการติดต่อโดยตรง หมายถึง ความสัมพันธ์ข้ามหน่วย
2. การประสานงานในขั้นต้น ๆ (Coordination in the early stages) คนที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในนโยบายหรือการตัดสินใจขณะที่มีการจัดทำ

3. การประสานงานในฐานะกระบวนการต่อเนื่อง (Coordination as continuous process) การประสานงานจะต้องถูกมองว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยจะเน้นในเรื่องของความจำเป็นของกลไกเพื่อระบุปัญหาและทำให้การประสานงานประสบความสำเร็จ

4. การประสานงานในฐานะความสัมพันธ์แบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกันของปัจจัยทั้งหมดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง (Coordination as a reciprocal of all factors in a situation) ปัจจัยทั้งหมดต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้น จะต้องก่อให้เกิดความสะดวกรในกระบวนการประสานงานกัน

นอกจากนี้ โพลเลทท์ยังให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบร่วม (Cumulative Responsibility) คือ การทำหน้าที่ของแต่ละคนต้องไม่ถูกมองว่าโดดเดี่ยว ตรงกันข้ามมันจะต้องถูกมองในรูปของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน งานของแต่ละบุคคลและหน่วยย่อยควรจะประสานกัน การทำหน้าที่ข้ามแผนก ความรับผิดชอบของกลุ่ม และความรับผิดชอบร่วม การประสานงานกันดังกล่าวควรเริ่มต้นที่ขั้นตอนต้น ๆ และในระดับต่ำสุด ซึ่งพนักงานเองก็จะมีบทบาทความรับผิดชอบต่อการบริหาร

การดำเนินการกับการทำหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องพยายามกำหนดความรับผิดชอบเมื่อมีอะไรผิดพลาดผู้บริหารต้องค้นให้พบว่าแต่ละคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนทำให้เกิดความผิดพลาดแค่ไหน วัตถุประสงค์ในการกำหนดความรับผิดชอบของความล้มเหลวไม่ใช่เพียงแต่การตำหนิเท่านั้น หากแต่เป็นการค้นหาแนวทางในการทำให้ดีกว่า เน้นการให้การศึกษามากกว่าการตำหนิ ผู้นำจะไม่ใช้หัวหน้าแผนกแต่จะเป็นบุคคลที่สามารถทำให้กลุ่มเกิดพลัง เป็นคนที่รู้วิธีส่งเสริมความริเริ่ม และวิธีการดึงเอาศักยภาพทั้งหมดของคนอื่นออกมาใช้ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงอยู่ที่คนที่มีความรู้ในสถานการณ์และเป็นผู้เข้าใจวิธีส่งผ่านจากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่ง เพื่อให้ความสำเร็จในการปฏิบัติงานในองค์กรใด ๆ ว่าจะมีความยืดหยุ่นเพียงพอในการทำให้ภาวะผู้นำของหน้าที่ได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดยให้คนที่มีความรู้และเทคนิคควบคุมสถานการณ์

การศึกษาเรื่อง “การบริหารกองถ่ายภาพยนตร์แนวตลกของผู้กำกับภาพยนตร์กฤษชัย พวงเพชร” ได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มาเป็นกรอบของการศึกษา ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์ เป็นกรอบการศึกษาถึงองค์ประกอบในการผลิตภาพยนตร์ แนวคิดบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์ ใช้เป็นกรอบการศึกษาถึงบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติที่พึงมีของผู้กำกับภาพยนตร์ที่จะนำมาใช้ในการบริหารงาน แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทำภาพยนตร์เป็นกรอบและขั้นตอนหลักการทำภาพยนตร์ ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ตลกและการผลิตภาพยนตร์ตลก

นำมาใช้เป็นกรอบการศึกษาถึงเทคนิคการสร้างสรรคภาพยนตร์แนวตลกของผู้กำกับภาพยนตร์ และทฤษฎีการบริหารทัศนเชิงพฤติกรรม คือ กรอบการศึกษาถึงการบริหารงานของผู้บริหารซึ่งให้ความสำคัญกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากกว่าการรวมศูนย์ เน้นการประสานงานและความรับผิดชอบร่วมกันของทีมงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาเรื่องการบริหารกองถ่ายภาพยนตร์แนวตลกนั้นยังไม่มีผู้ทำการศึกษาหรือทำการวิจัย ฉะนั้น ผู้ศึกษาจึงนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาพยนตร์ การกำกับภาพยนตร์ และกลยุทธ์ในการผลิตละครตลกมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

อนุชา เสรีสุชาติ (2548, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารการผลิตภาพยนตร์แอนิเมชัน” พบว่า โครงสร้างการบริหารงานการผลิตภาพยนตร์แอนิเมชัน แบ่งออกเป็น ฝ่ายผลิต ฝ่ายจัดการ และฝ่ายตลาด โดยมีผู้ควบคุมการผลิต (Producer) จะเป็นผู้ควบคุมการทำงาน ตามระยะเวลาและงบประมาณ และผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้ควบคุมคุณภาพของภาพยนตร์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน ได้แก่ ปัจจัยแวดล้อมภายใน เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี ระยะเวลาในการผลิต ทีมงาน และการบริหารจัดการ และปัจจัยแวดล้อมภายนอก เช่น รัฐบาล สถานีโทรทัศน์ กลุ่มผู้ชม ผู้สนับสนุนหรือผู้ร่วมลงทุน และการแข่งขัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ เงินทุนที่สูง ทีมงานขาดทักษะ ค่านิยมที่มองว่าการทุนเป็นสิ่งไร้สาระ และการขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ

ธีรยา สมปราชญ์ (2547, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การสร้างสรรคการดำเนินธุรกิจด้านภาพยนตร์ไทยของกลุ่มฟิล์มบางกอก” วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการผลิตภาพยนตร์ และด้านการตลาด รวมถึงปัจจัยที่มีต่อการดำเนินงานด้วยผลการวิจัยพบว่าเป็นองค์กรที่มีลักษณะการทำงาน และการกำหนดนโยบายตามลักษณะของผู้นำองค์กร ให้ความสำคัญกับคุณภาพของงานผลิต โดยผสมความเป็นศิลปะของภาพยนตร์กับพาณิชย์เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน สร้างความหลากหลายให้กับภาพยนตร์ ปัจจัยที่มีผลคือ การควบคุมการทำงาน เงินทุน ความขัดแย้งจากการทำงานเป็นทีม และระบบเซ็นเซอร์ ส่วนด้านการตลาดนั้นเป็นการตลาดเชิงรุกที่เน้นเรื่องกิจกรรมการตลาดและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริโภค ปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ การจัดจำหน่าย การกำหนดโปรแกรมการฉาย ระยะเวลาการทำงาน การแข่งขัน โรงภาพยนตร์ และผู้ชม

ธัญญเรศ รามณรงค์ (2545, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ บริษัท ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น จำกัด” โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานสร้างภาพยนตร์ของ บริษัท ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น จำกัด ได้แก่ การบริหารและการจัดการ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านบุคลากร และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และทางบริษัท ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น จำกัด จะให้ความสำคัญกับนักแสดงนำทั้งชายและหญิง โดยจะเน้นนักแสดงที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วเพื่อให้เป็นแม่เหล็กดึงดูดผู้ชม รวมทั้งใช้กลยุทธ์ทางการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารการตลาดเป็นเครื่องมือสำคัญในการชักจูงใจผู้ชมให้ตัดสินใจชมภาพยนตร์ของบริษัท ไฟว์สตาร์ โปรดักชั่น จำกัด

วิจิต คำสระแก้ว (2547, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเฉพาะกรณี การกำกับภาพยนตร์ภายใต้โครงการ A TRIP TO THE MOON” พบว่า หลังจากการลงมือปฏิบัติงานจริงในฐานะผู้กำกับภาพยนตร์ ปัญหาในการถ่ายทำภาพยนตร์มีสองปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาภายใต้การควบคุม คือ ปัญหาด้านกระบวนการทำงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมของทีมงาน เช่น ปัญหาฟิล์มไม่เพียงพอ เป็นต้น และปัญหานอกเหนือการควบคุม คือ ปัญหาที่ทำให้กระบวนการทำงานหยุดชะงักซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของทีมงานและยากต่อการพยากรณ์ เช่น ผู้มาขัดขวางในการใช้สถานที่ เป็นต้น ทั้งนี้ การเตรียมงานที่ดีควรมีการคาดคะเนถึงปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้น แล้วเตรียมการป้องกันไว้ให้พร้อม และขั้นตอนก่อนการถ่ายทำก็ควรเตรียมการให้สมบูรณ์พร้อมถ่ายทำจริงเช่นกัน ส่วนปัญหาอื่น ๆ แม้อาจจะเกิดขึ้นได้ ก็ควรเตรียมการแก้ไขไว้อย่างเต็มที่

ชุตินา แซ่โจ้ว (2545, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์ในการผลิตละคร Comedy ให้ประสบความสำเร็จ” พบว่า การผลิตละครตลกให้ประสบความสำเร็จต้ององค์ประกอบดังนี้ บทละครต้องสนุก น่าสนใจ ตัวละครต้องมีบทพูดที่สนุก มีสีสัน รวมทั้งบุคลิกของตัวละครต้องโดดเด่นและไม่สมบูรณ์ เช่น พูดติดอ่าง เป็นต้น ผู้กำกับการแสดงจะต้องทำให้องค์ประกอบของเนื้อเรื่องสัมพันธ์กันและเป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีลีลาน่าสนใจและสนุกสนาน สุดท้ายคือ นักแสดงต้องเข้าใจในเหลี่ยมตลกและสามารถต่อบทกันได้อย่างดี

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาพยนตร์ การกำกับภาพยนตร์ และกลยุทธ์ในการผลิตละครตลกพบว่า การบริหารงานภาพยนตร์จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ฝ่ายการผลิต ซึ่งจะทำหน้าที่สร้างสรรค์ภาพยนตร์ให้พร้อมฉายหรือจัดจำหน่าย กับฝ่ายการตลาด ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการชักจูงใจผู้ชมให้ตัดสินใจชมภาพยนตร์ โดยในส่วนของการผลิตจำเป็นต้องมีการเตรียมการให้สมบูรณ์พร้อมถ่ายทำเพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการถ่ายทำภาพยนตร์ให้น้อยที่สุด และการตลาดจะต้องรู้จักใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการวางแผนงาน เช่น รู้

จังหวะในการฉายภาพยนตร์ เป็นต้น ส่วนการผลิตผลงานแนวตลกต้องอาศัยองค์ประกอบ ได้แก่ บท ตัวละคร และนักแสดง ดังนั้น เมื่อทุก ๆ ส่วนดำเนินงานไปควบคู่กันได้เหมาะสมลงตัวย่อมมีแนวโน้มที่ดีต่อภาพยนตร์ในเรื่องของรายได้อย่างแน่นอน